Jaarstukken 2023

Gemeenschappelijke regeling van de gemeenten:

- Gorinchem
- Hardinxveld-Giessendam
- Molenlanden
- Vijfheerenlanden

Gorinchem, 10 april 2024

Inhoudsopgave

Inhoud

Inhoudsopgave 2
1 Inleiding 4
1.1 Algemeen 4
1.2 Financieel Resultaat 5
1.3 Reserves 9
1.4 Resultaat deelneming 2023 9
1.5 Kerngegevens 9
2 Jaarverslag 12
2.1 Programmaverantwoording 12
2.2 Overhead 12
2.3 Beleidsindicator 13
2.4 Paragrafen 14
2.4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 14
2.4.2 Kengetallen 17
2.4.3 Onderhoud kapitaalgoederen 17
2.4.4 Financiering 18
2.4.5 Treasury 18
2.4.6 Liquide middelen 18
2.4.7 Schatkistbankieren 19
2.4.8 Langlopende leningen 19
2.4.9 EMU saldo 19
2.4.10 Bedrijfsvoering 20
2.4.11 Verbonden partijen 25
3 De jaarrekening 26
3.1 Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten en de toelichting 26
3.2 Toelichting op het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten 27
3.3 Afvalinzameling 29
3.4 Afvalverwerking 29
3.4.1 Afvalstromen in tonnen 29
3.4.2 Aantal bezoekers afvalbrengstation 29
3.4.3 Aantal grofvuilmeldingen 30
3.5 Overige diensten (DVO+) 30
3.6 Overhead 31
3.7 WNT 32
3.8 Overzicht incidentele baten en lasten 33
3.9 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves 33
3.10 Rechtmatigheidsverantwoording bestuur 34
4 Balans per 31 december 2023 36

4.1 Toelichting op de balans 37
4.1.1 Vaste Activa 37
4.1.2 Voorraden 37
4.1.3 Vlottende activa 37
4.1.4 Vaste passiva 39
4.1.5 Vlottende passiva 42
4.1.6 Niet in de balans opgenomen verplichtingen 43
4.1.7 Gebeurtenissen na balansdatum 44
4.1.8 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 45
4.2 Taakvelden 48
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 51
5 Ontwerpbesluit vaststellen programmarekening 2023 52

Bijlagen

a. Staat van materiële vaste activa
b. Staat van geldleningen
c. Staat van personele sterkte en loonkosten
d. Reserves
e. Afvalstroomoverzicht 1 januari t/m 31 december 2023

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Voor u ligt de jaarrekening 2023 van Waardlanden. Een bijzonder en bewogen jaar. Nadat in 2021 de strategienota is vastgesteld, is er twee en half jaar hard gewerkt aan de invoering van Diftar. Met trots kunnen we zeggen dat dit voor de deelnemende gemeenten per 1 januari 2024 van start is gegaan. Containers zijn afgesloten, pasjes zijn verstrekt en procedures zijn aangepast. Daarnaast is vanuit de strategienota ingezet op bewustwording en handhaving. Onze milieucoaches zijn zichtbaar op straat, steeds meer scholen sluiten zich aan bij het project afvalvrije scholen en via social media, persberichten en andere gerichte communicatie nemen we de inwoners van ons verzorgingsgebied mee in het nieuwe beleid. En niet te vergeten: met veel betrokkenheid zorgen onze medewerkers dag in dag uit voor een schone stad; dit doen we op onze milieustraten, het kringloopplein en het Ecopark. Maar ook door in weer en wind afval te verzamelen, bijzettingen te verwijderen, onkruid te bestrijden, straten te vegen, in winterse perioden gladheid te bestrijden en nog veel meer. Daar zijn we trots op!

Dit is allemaal niet zonder slag of stoot gegaan. Zo konden niet alle passen op tijd verstrekt worden, werden passen bezorgd op adressen die niet bestonden en ook de afrekening van het grofvuil werkte niet meteen. De veranderingen zijn groot en de interne organisatie heeft nog tijd nodig hierin mee te groeien. We zetten alle zeilen bij om onze dienstverlening op straat te waarborgen, maar de veranderingen zijn ook groot voor de inwoners. Dat zien we o.a. door het aantal bijzettingen, het aantal bezwaarschriften en – gelukkig naast veel waardering – ook onbegrip. Dit alles leidt tot een hoge werkdruk van met name het KCC, handhaving en onze mensen op straat.

Maar ook op andere vlakken is het een turbulent jaar geweest. Het onverwachte overlijden van twee dierbare collega's heeft een stevige impact op de organisatie. Daarnaast is eind 2023 afscheid genomen van de directeur. Kortom, een jaar dat we afgesloten hebben met gemengde gevoelens. Een jaar waarin trots en verdriet hand in hand gaan.

Om ons heen voltrekken veranderingen zich steeds sneller en minder voorspelbaar dan vroeger. De uitdaging om hier lijn in te brengen en om de toekomst beter te kunnen voorspellen is voor Waardlanden, en onze netwerkpartners, groter dan ooit. In deze turbulente tijden, met nieuwe mensen op nieuwe functies, moeilijke te vullen vacatures op sleutelposities, is de begroting 2023 al in februari 2022 opgesteld. Voortschrijdend inzicht heeft ertoe geleid dat eerder een begrotingswijziging is vastgesteld van ruim € 1,1 miljoen. Door het ontbreken van adequate managementinformatie kwam dit tekort voor de deelnemende gemeenten als een verrassing. Inmiddels blijkt dat de het verwachte tekort minder groot is dan voorzien.

Werken in vertrouwen en in gezamenlijkheid aan een professionele organisatie die gesteld is voor de afgesproken taken en daarin de deelnemende gemeenten tijdig inzicht biedt en informeert. Maar bovenal een organisatie die zorgt voor een 'schone stad'. Dat is waar Waardlanden voor staat en waar we steeds aan werken.

Afgelopen jaar sluiten we af met een **voordelig resultaat van € 149.000.** In deze jaarrekening leggen we hierover verantwoording af en zullen we inzicht bieden in de oorzaken van de diverse afwijkingen.

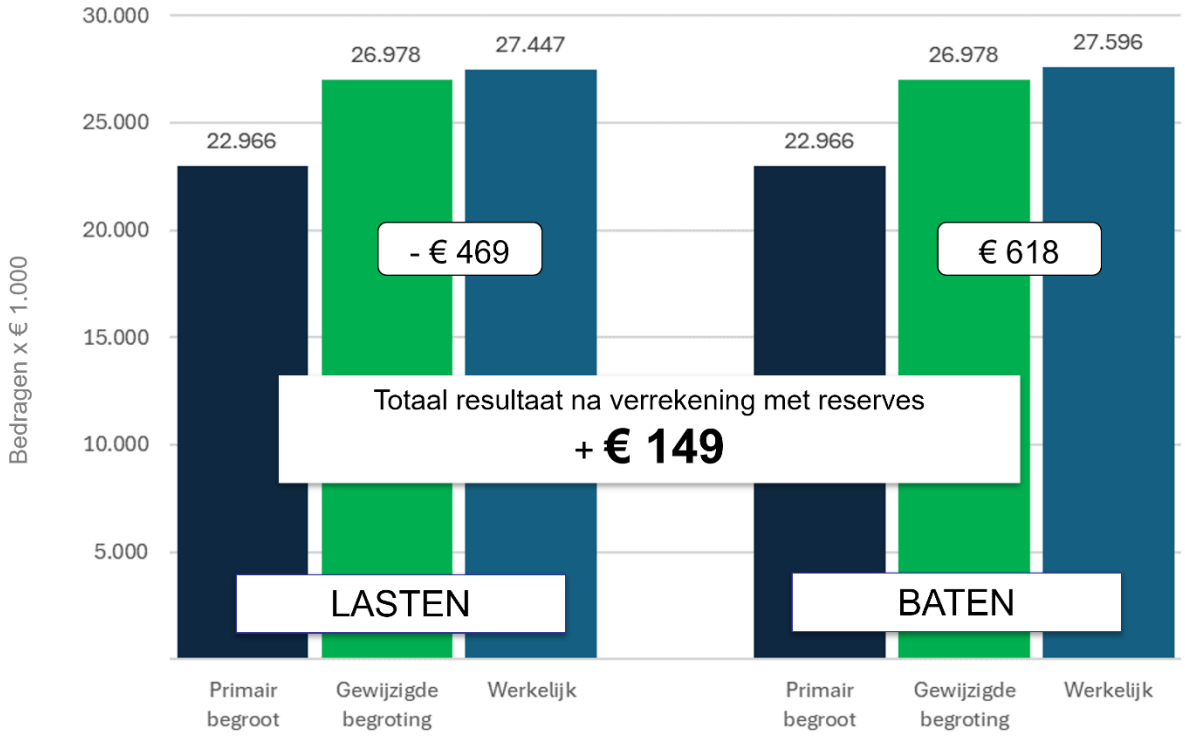
Jürgen Rau

Directeur Waardlanden

1.2 Financieel Resultaat

In deze jaarrekening leggen we verantwoording af over het jaar 2023. Als bedrijfsvoeringsorganisatie is deze rekening vooral financieel gericht en opgesteld conform de eisen die de wet Gemeenschappelijke Regelingen en het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en gemeenten hieraan stelt.

Het jaar is afgesloten met een positief rekeningresultaat van € 149.000, bestaande uit een nadelig saldo van € 469.000 aan de lastenkant en een voordelig saldo van € 618.000 aan de batenkant. Dit is het saldo ná verrekening met onze reserves. Voor verrekening hebben een positief begrotingsresultaat van € 877.000 t.o.v. de gewijzigde begroting 2023. Hier maakt echter de bijdrage van de gemeenten (€ 367.000) ter aanvulling van onze algemene reserve onderdeel van uit. Deze bijdrage is verantwoord in de exploitatie en is daarna toegevoegd aan de algemene reserve. Daarnaast is rekening gehouden met € 1.143.000 aan projectkosten voor Diftar. Deze kosten worden gedekt uit de bestemmingsreserve Diftar. In de praktijk is er € 781.771 nodig geweest. Per saldo is daarmee het 'vrij besteedbaar' bedrijfsresultaat van Waardlanden **€ 149.000**.

Totaaloverzicht:

Lasten	Werkelijk 2022	Primaire begroting	Gewijzigde begroting 2023	Werkelijk 2023	Resultaat
Personele kosten	7.608	8.175	9.527	10.011	-484
Kapitaallasten	1.963	3.105	2.429	2.731	-302
Uitvoeringskosten	2.579	2.540	3.108	3.009	99
Verwerkingskosten	5.865	6.133	6.574	6.929	-355
Bedrijfsvoering	3.348	3.013	5.341	4.401	940
Totale Lasten	21.364	22.966	26.979	27.081	-102
Mutatie algemene reserve				367	-367
Lasten na mutaties reserves	21.364	22.966	26.979	27.448	-469

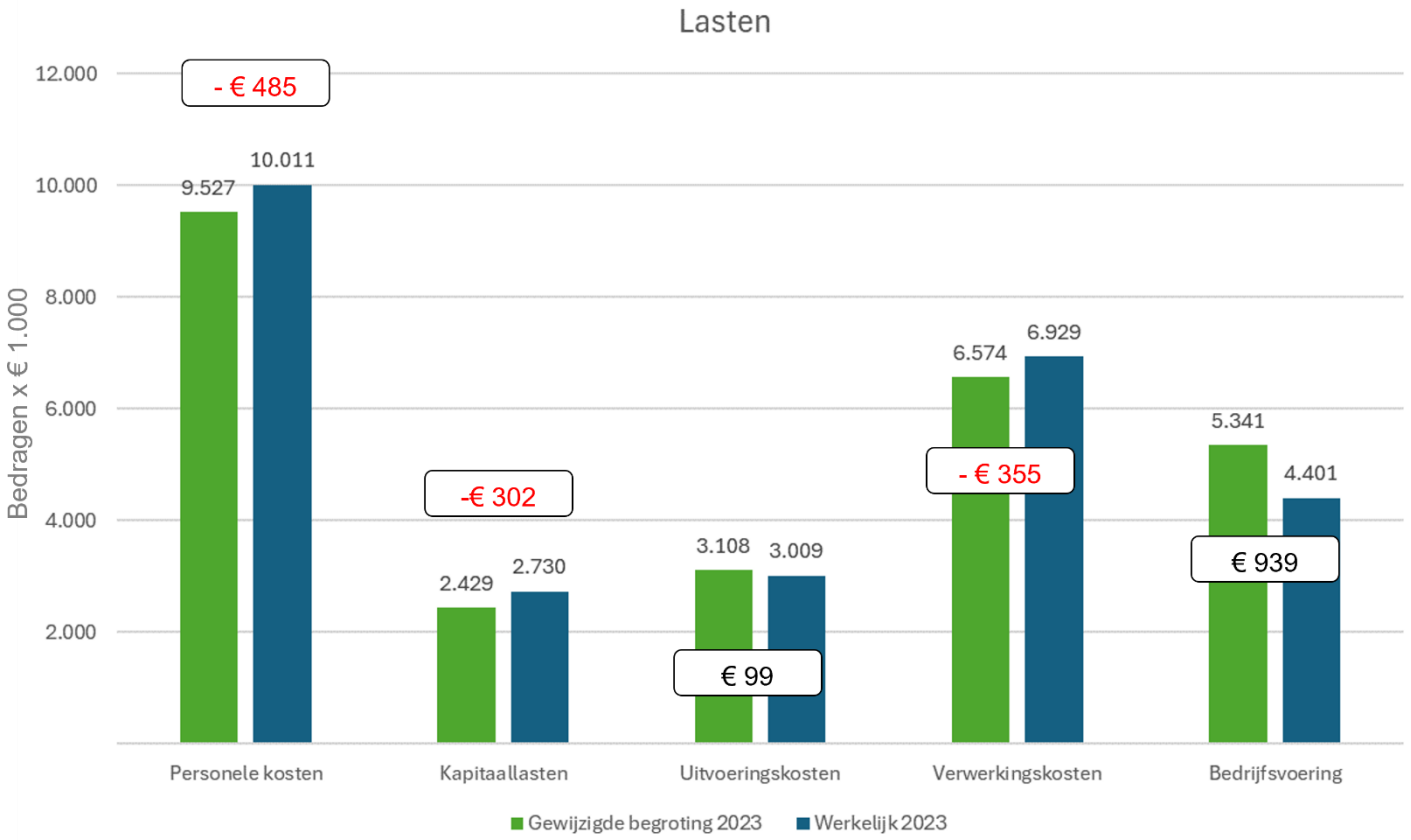
Baten	Werkelijk 2022	Primaire begroting	Gewijzigde begroting 2023	Werkelijk 2023	Resultaat
Algemene baten	14.726	15.440	17.623	18.005	382
Verwerkingsopbrengsten	4.874	4.816	5.430	5.345	-85
KWD opbrengsten (BV)	1.469	1.426	1.449	1.574	125
Overige baten	942	1.285	1.334	1.891	557
Totale Baten	22.011	22.966	25.836	26.815	979
Mutatie reserve Diftar			1.143	782	-361
Baten na mutaties reserves	22.011	22.966	26.979	27.597	618

Totaal resultaat	**149**

Hieronder volgt een samenvatting van de belangrijkste oorzaken van de verschillen.

Lasten (€ 102.000 nadeel, afwijking 0,4%)

Zoals te zien beslaat een groot deel van onze begroting de personele kosten (38%) en verwerkingskosten (25%). Kapitaallasten zijn gestegen als gevolg van de afschrijvingen op de investeringen vanuit de strategienota. Belangrijkste afwijkingen zien we op onze personele- en bedrijfsvoeringskosten.

Een korte toelichting per categorie:

Personele kosten (€ 485.000 nadeel, afwijking 5,1%)
Onder personele kosten wordt verstaan; lonen en salarissen, inhuur derden en overige personeelslasten, zoals opleidingen. Door vacatures en een moeilijke arbeidsmarkt hebben we ons formatiebudget niet volledig uitgeput. Een voordeel van ruim € 300.000 is hiervan het gevolg. Daar waar vacatures belangrijk zijn voor de bedrijfsmatige uitvoering van onze taken of bedrijfsvoering, huren we in. Datzelfde geldt voor ziekte. Daarnaast is in het budget rekening gehouden met een inhuurbudget, o.a. voor onze flexibele schil, maar ook voor het inhuren van specifieke kennis. Vervanging door inhuur is in de meeste gevallen (fors) duurder dan eigen personeel. Rondom de invoering van Diftar hebben we ook daadwerkelijk meer inzet gehad. Per saldo hebben we bijna € 800.000 meer uitgeven aan inhuur. De overige personeelslasten kennen geen noemenswaardig resultaat. Een nadelig saldo van €485.000 is het gevolg.

Kapitaallasten (€ 302.000 nadeel, afwijking 12,4%)
Kapitaallasten zijn de kosten die we maken voor afschrijvingen en rente. Het nadeel betreft de afschrijvingen op de investeringen in nieuwe containers. Voor een groot deel hiervan geldt dat hierop eerder afgeschreven moet worden dan waar rekening mee gehouden is. Het betreft daarmee een verschuiving van kosten, maar in totaliteit geen hogere afschrijvingskosten voor deze containers.

Uitvoeringskosten (€ 99.000 voordeel, afwijking 3,2%)
Onder uitvoeringskosten wordt verstaan de kosten voor materieel (containers) en voertuigen. In de eerste helft van 2023 werden we geconfronteerd met fors hogere onderhoudslasten dan voorzien. Enerzijds door hogere materieelkosten, maar ook omdat de oudere voertuigen meer onderhoud nodig hadden. Op basis van deze ontwikkelingen hebben we de begroting aangepast. In de tweede helft van 2023 bleek de kostenstijging minder fors dan voorzien. De materieelkosten kennen een klein voordeel.

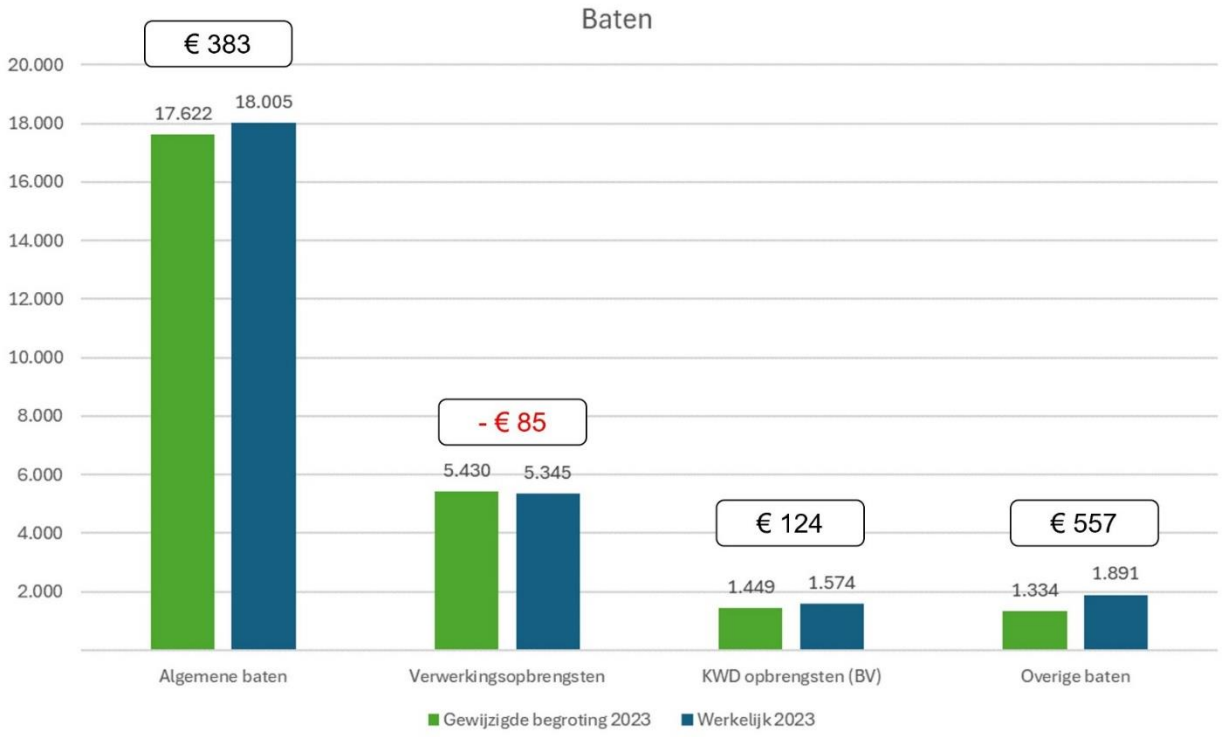
Verwerkingskosten (€ 355.000 nadeel, afwijking 5,4%)
De verwerkingskosten vanuit de milieustraten en de milieuparken laten een positief effect zien. Ten opzichte van de gewijzigde begroting 2023 vloeit hier een voordeel uit voort van € 185.000. De verwerkingskosten vanuit de huis-aan-huis inzameling laten echter een nadelig saldo zien van € 545.000. De grootste afwijking komt voort uit het zogenaamde fijn huishoudelijk afval, een nadeel van € 435.000. Daarnaast speelt ook de inzameling en verwerking van GFT een grote rol

in dit nadeel, namelijk € 100.000. Een verklaring voor het nadeel bij de post fijn huishoudelijk afval betreft de tariefstijging die is doorgevoerd, van € 122 per ton naar € 134 per ton. Wel zien wij een daling in de hoeveelheden fijn huishoudelijk afval.

Bedrijfsvoering (€ 939.000 voordeel, afwijking 17,6%)
Onder bedrijfsvoering vallen meerdere begrotingsposten; huisvesting, kantoorkosten, transportkosten, DVO's, bankkosten en overige kosten. Daarnaast vallen hieronder ook de (incidentele) projectkosten voor Diftar. De projectkosten zijn in 2023 € 668.000 lager uitgevallen dan er ten tijde van de gewijzigde begroting verwacht werd. Een bedrag van € 300.000 verwachten we in 2024 nog nodig te hebben. Het project wordt gedekt uit de bestemmingsreserve, dus per saldo is er minder uit de reserve onttrokken dan begroot. Verder is een deel van de post onvoorzien niet gebruikt (€ 130.000) en op huisvesting is een positief resultaat van € 140.000. Daarnaast zijn er diverse kleine(re) afwijkingen.

Baten (€ 979.000 voordeel, afwijking 2,2%)

Onze opbrengsten wijken € 979.000 af van de gewijzigde begroting. Aan de batenkant zijn de volgende categorieën te onderscheiden:

Bijna 70% van onze baten komen uit de algemene baten. Onderstaand een korte toelichting op hoofdlijnen.

Algemene baten (€ 383.000 voordeel, afwijking 2,2 %)
In 2023 is besloten door de gemeenten een bijdrage te storten om de algemene reserve van Waardlanden aan te vullen. Deze was eerder negatief en door de storting van € 367.000 is deze weer neutraal. De storting is verantwoord via de exploitatie.

Verwerkingsopbrengsten (€ 85.000 nadeel, afwijking 1,6%)
De verwerkingsopbrengsten zijn lastig voorspelbaar, omdat de kosten en baten van de verwerkingskosten via derden lopen. De afwijking is beperkt.

KWD opbrengsten (Waardlanden BV) (€ 124.000 voordeel, afwijking 8,6%)
Deze post betreft de opbrengsten van commerciële afvalinzameling. Dit verzorgen wij vanuit BV Waardlanden in samenwerking met onze partner Netwerk BV. Het positieve resultaat is een gevolg van een actieve(re) acquisitie in combinatie met hogere tarieven.

Overige baten (€ 557.000 voordeel, afwijking 41,8%)
De grootste positieve afwijking ten opzichte van de begroting wordt verklaard door de afrekeningen Nedvang ad

€ 431.000. Daarnaast speelt ook de opbrengst glas mee, deze was niet begroot maar heeft een opbrengst gerealiseerd van € 170.000.

Naast deze posten zijn er een aantal kleinere verschillen bij de baten

1.3 Reserves

Er hebben twee mutaties in de reserves plaatsgevonden. Ten eerste is de bijdragen van de gemeenten aan onze algemene reserve toegevoegd. Deze was niet begroot. Daarnaast zijn de werkelijke in deze rekening opgenomen projectkosten à € 782.000 voor Diftar onttrokken aan de bestemmingsreserve Diftar. Begroot was een bedrag € 1.143.000. Verwacht wordt dat een bedrag van € 300.000 nog benodigd is in 2024. Meer hierover bij het voorstel voor resultaatbestemming.

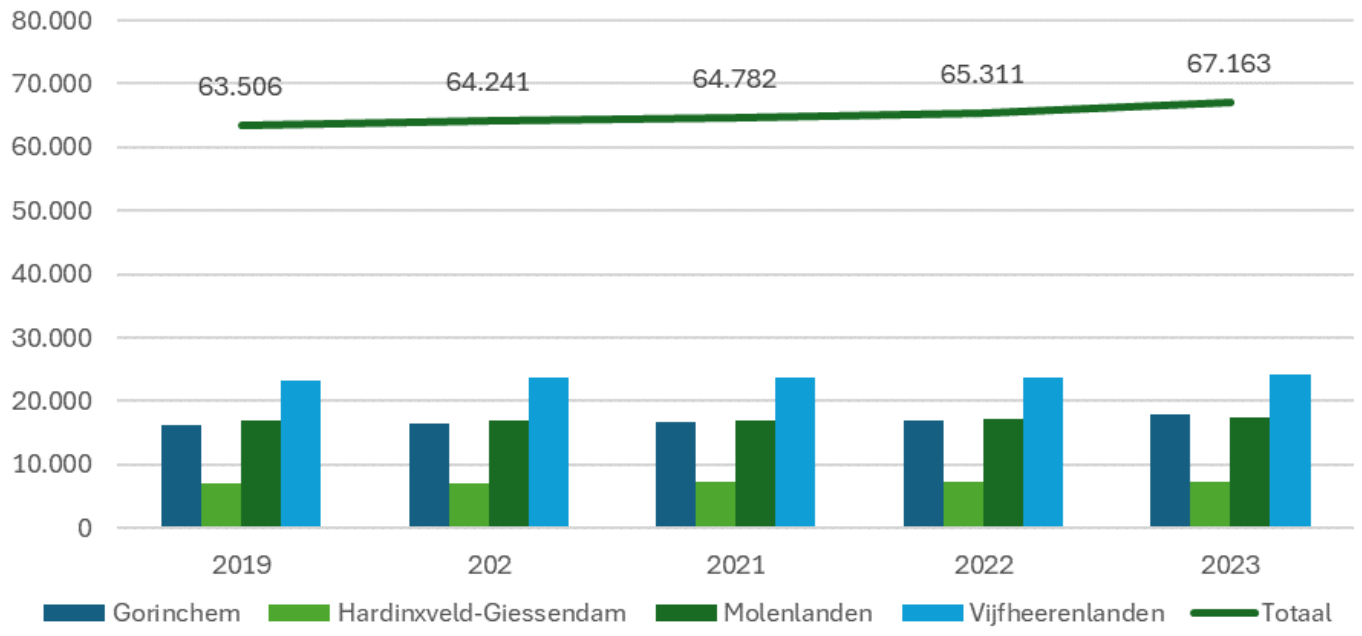
1.4 Resultaat deelneming 2023

Waardlanden Reinigingsbedrijf BV heeft over 2023 een (voorlopig) positief resultaat van € 361.073 vóór belasting. Dit is na belasting € 281.459, waarvan conform overeenkomst een bedrag van € 150.000 en tevens 50% van het bedrag boven de ondergrens van € 150.000 toekomt aan Waardlanden. Het totale nettoresultaat bedraagt voor Waardlanden € 215.730.

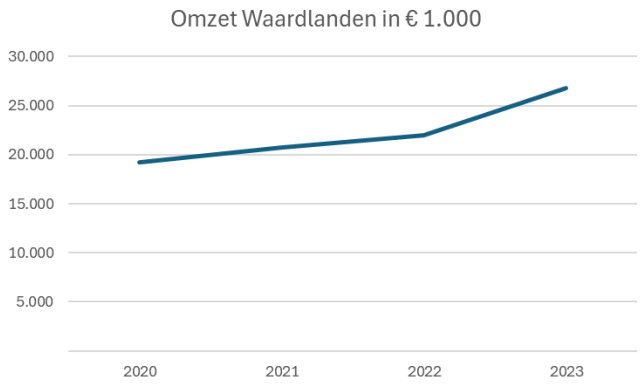
1.5 Kerngegevens

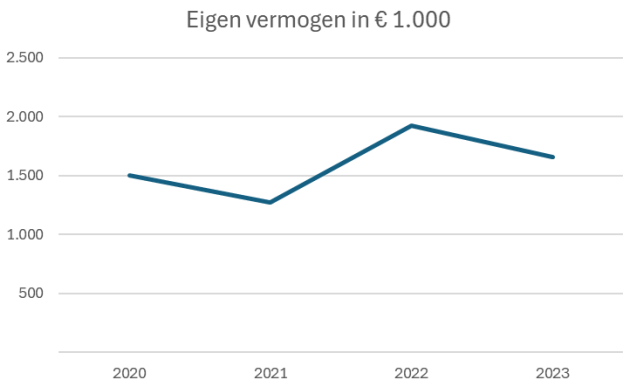
Onderstaande kerngegevens geven de ontwikkeling in de afgelopen vier jaar weer. Waar nodig wordt later in deze jaarrekening (m.n. in de paragrafen) dieper ingegaan op de betekenis en relevantie van de kerngegevens. Daarnaast publiceren we jaarlijks ons Waardlanden magazine.
Waardlanden verricht haar werkzaamheden voor de vier gemeenten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden en Vijfheerenlanden. In totaal gaat het om ruim 67.000 ‘aansluitingen’. Als definitie hiervan wordt gehanteerd: iedere wooneenheid waarvoor, ongeacht of er sprake is van bewoning, kwijtschelding of leegstand, een heffingsplicht geldt.

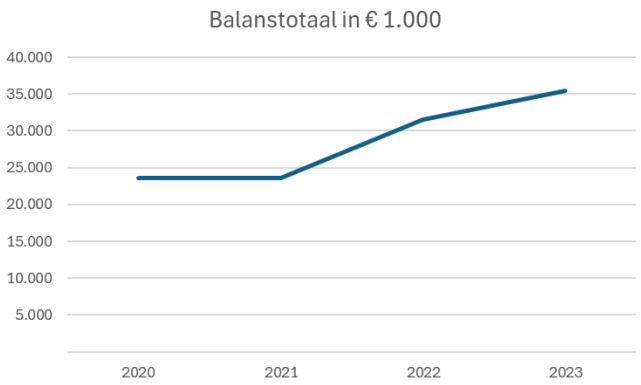
Ontwikkeling aantal aansluitingen

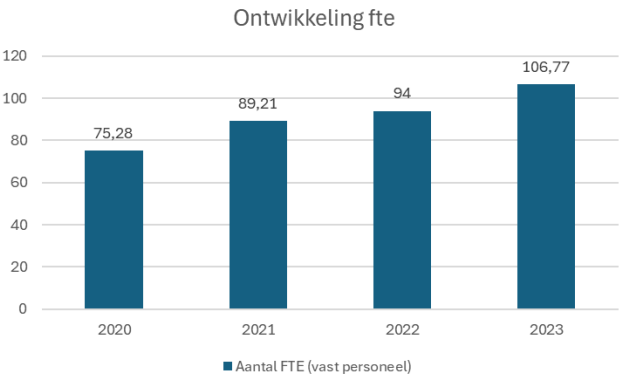

	2020	2021	2022	2023
Financieel				
Omzet Waardlanden in € 1.000	19.191	20.721	22.010	26.815
Balanstotaal in € 1.000	23.562	23.551	31.561	35.428
Eigen vermogen in € 1.000	1.504	1.274	1.920	1.655
Solvabiliteit	6,40%	5,40%	6,10%	4,67%
Vaste activa / (eigen vermogen+leningen+voorzieningen)	0,91	1,03	1,15	0,91
Weerstandscapaciteit	1,43	1,33	1,59	1,12
Overhead	11,20%	15,21%	17,07%	21,58%
Netto schuldquote	85,00%	81,80%	110,70%	95,88%
Personeel				
Aantal FTE (vast personeel)	75,28	89,21	94	106,77
Ziekte verzuim	6,71%	9,30%	9,03%	5,83%

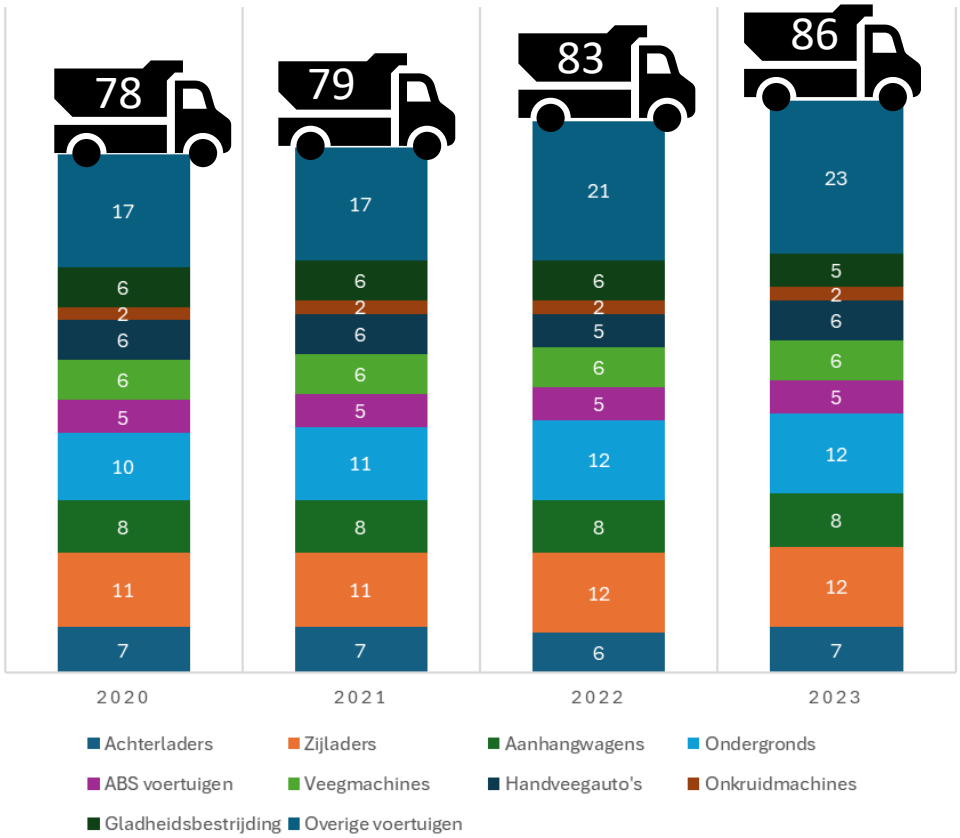

Aantal voertuigen

Investeringen	2020	2021	2022	2023
Vervoermiddelen	€ 678	€ 562	€ 1.092	€ 1.276
Machines/apparaten/installaties	€ 645	€ 17	€ 6.022	€ 631
Huisvesting			€ 2.494	€ 526
Inventaris			€ 123	€ 56
Investering volgens strategienota				€ 1.280

(alle bedragen in € 1.000)

2 Jaarverslag

2.1 Programmaverantwoording

Met betrekking tot de gemeentelijke verantwoording heeft Waardlanden sec te maken met het programma “Duurzaamheid” met als taakveld “Afval”.

Alle bedragen zijn in € 1.000

	Realisatie 2022	Primaire begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Programma's				
Programma duurzaamheid - lasten	17604	18235	21267	21280
Programma duurzaamheid - baten	22010	22966	25835	26815
Subotaal programma resultaat	**4406**	**4731**	**4568**	**5535**
Gerealiseerde kosten overhead (Nadeel)	3758	4731	5711	5786
Vennootschapsbelasting	1			15
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten (Voordeel)	**647**	**0**	**-1143**	**-266**
Werkelijke toevoegingen (-) en onttrekkingen aan de reserves				
Algemene reserve storting gemeenten				-367
Bestemmingsreserve Diftar			1143	782
Gerealiseerd resultaat	**647**	**0**	**0**	**149**

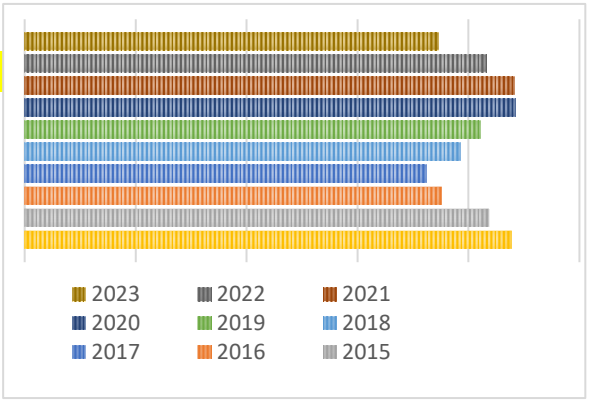
Bovenstaand overzicht geeft op hoofdlijnen de baten, lasten en het resultaat weer van het programma duurzaamheid, taakveld afval.

2.2 Overhead

Het overheadpercentage, het bovenstaande totaal van de overheadlasten in relatie met het totaal aan lasten, bedroeg voor de realisatie over het boekjaar 2023 21,58%. In de primaire begroting was uitgegaan van 20,6% en in de gewijzigde begroting van 21,17%. De oorzaak van de hogere overhead over het jaar 2023, vergeleken met de gewijzigde begroting 2023, wordt verklaard door lagere eenmalige uitgaven Diftar vanwege verschuiving naar 2024. Hierdoor wordt het totaal van de lasten lager en het respectievelijke gedeelte voor de overhead berekening hoger. Een uitgebreid overzicht is opgenomen bij het onderdeel “Taakvelden”.

2.3 Beleidsindicator

Aantal kilogrammen restafval per inwoner	
2023	186 kg
2022	208 kg
2021	221 kg
2020	223 kg
2019	205 kg
2018	197 kg
2017	181 kg
2016	188 kg
2015	209 kg

De beleidsindicator geeft aan dat er een daling is ten opzichte van het jaar 2022. In 2023 is ingezet op verdere voorlichting.

Aandeel restafval tov totaal afval		
2023	35,7%	kg
2022	39,4%	kg
2021	37,5%	kg
2020	37,3%	kg
2019	38,0%	kg
2018	34,4%	kg
2017	32,9%	kg
2016	34,9%	kg
2015	39,2%	kg

2.4 Paragrafen

2.4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling is. Dit is van belang wanneer zich een financiële tegenvaller voordoet. Een goed weerstandsvermogen kan voorkomen dat elke financiële tegenvaller direct leidt tot hogere lasten voor de deelnemende gemeenten. Voor het beoordelen van de robuustheid van de financiële positie is inzicht nodig in de omvang en in de achtergronden van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit. Het gaat bij de weerstandscapaciteit om elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden, zoals bijvoorbeeld de algemene reserve.

De risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet anderszins zijn ondervangen. Reguliere risico's, die zich regelmatig voordoen en die meestal vrij goed meetbaar zijn, maken geen deel uit van de risico's in het onderdeel weerstandsvermogen. Voor deze risico's kunnen verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen worden gevormd. Bij projecten zijn de risico's onderdeel van de kostenraming die de basis vormt voor het aan te vragen krediet. Hierbij speelt wel mee dat, naarmate het project dichter bij de eindstreep komt, het risicoprofiel steeds verlaagd kan worden.

Om te komen tot een financieel gezond bedrijf is het noodzakelijk om bij de diverse afwegingen ook hierin te betrekken de financieringsstructuur, de verhouding tussen het vreemd en het eigen vermogen, de weerstandscapaciteit en de financiële dekking voor de noodzakelijke investeringen.

Doorgaans wordt bij publiekrechtelijke organisaties, zoals gemeenschappelijke regelingen, er alleen een direct verband gelegd met de onderkende risico's, waarbij het weerstandsvermogen dan in principe vertaald wordt als zijnde het eigen vermogen. Hierbij wordt buiten beschouwing gelaten dat het eigen vermogen ook kan, en in sommige gevallen voor een gezonde bedrijfsvoering moet, dienen als interne financieringsbron.

Om te komen tot een goede financieringsstructuur moet er daarom gekeken worden naar de huidige verhouding tussen het eigen vermogen en het vreemd vermogen, en de in de toekomst gewenste verhouding. Om de verhouding enigszins in een breder perspectief te zetten wordt vaak gerefereerd aan het solvabiliteitspercentage. Dit percentage geeft, met betrekking tot deze berekening, de verhouding weer tussen het eigen vermogen en het balanstotaal. Een percentage tussen de 20% en 30% is voor een gemeenschappelijke regeling, die eigen risicodrager is, optimaal om zelfstandig alle risico's te kunnen opvangen.

Weerstandscapaciteit

Bij Waardlanden kunnen bij de bepaling van de weerstandscapaciteit de volgende posten gebruikt worden:

1. de algemene reserve;
2. de reserve assurantie eigen risico;
3. de reserve grondwaardering;
4. de eventuele ruimte in de exploitatie.

<u>Uitwerking solvabiliteit</u>

Gezien het feit dat per ultimo 2022 de algemene reserve, na bijstorting door de gemeenten, nihil is, is de conclusie terecht dat de solvabiliteit van Waardlanden slecht is. Ook de wettelijke toezichthouder geeft aan dat de algemene reserve minimaal nihil moet zijn, maar wijst er ook op dat er nauwlettend beoordeeld wordt of er sprake is van een voldoende weerstandscapaciteit in relatie tot de risico-inventarisatie.

Voor een gemeenschappelijke regeling zoals Waardlanden hoeft dit in principe niet, het eigen vermogen dient, in ieder geval, voldoende te zijn om de onderkende risico's vanuit een risico-analyse te kunnen opvangen.

Het eigen vermogen dient in dat geval alleen maar als onderdeel van het weerstandsvermogen en heeft géén financieringsfunctie.

Waardlanden is echter een kapitaalintensieve organisatie waarbij de activa gefinancierd worden met langlopende leningen. De leningen hebben een looptijd gelijk aan de levensduur van de activa, met uitzondering van de grond. Bij de financiering voor de aankoop van grond speelt echter mee dat het verstandig is om hiervoor een separate bestemmingsreserve op te bouwen, waarbij deze bestemmingsreserve sec een financieringsfunctie heeft.

Om niet een, in principe, eeuwigdurende, financiering te handhaven over de waarde van de grond, is het aan te bevelen om de bestemmingsreserve tevens dienst te laten doen als interne financieringsbron voor de boekwaarde van de grond. Dit kan in een periode van 40 jaar worden opgebouwd waarbij het eigen vermogen dan bestaat uit 2 onderdelen, namelijk het weerstandsvermogen in de vorm van de algemene reserve en de interne financiering van de grond door middel van de bestemmingsreserve. Dit levert, uiteindelijk, een structurele besparing in de rentelasten op.

Uitwerking weerstandsniveau vanuit de risico-inventarisatie

De basis voor de opbouw, en vaststelling, van het gewenste weerstandsniveau vloeit voort uit een risico-inventarisatie door het management van Waardlanden. Deze risico-inventarisatie, of herijking daarvan, dient minimaal ééns per 4 jaar te worden uitgevoerd om actualisatie van de risico's, en de financiële gevolgen daarvan, te borgen binnen de organisatie. De laatste inventarisatie is uitgevoerd in 2023.

De inventarisatie van de risico's is uitgebreid, er moet gekeken worden naar de risico's met betrekking tot personeel, exploitatie en wagenpark. Vanuit de totale inventarisatie wordt een keuze gemaakt of een risico te verzekeren is, of er een verzekering hiervoor is afgesloten en of deze qua dekking nog toereikend is, of dat het risico niet verzekerd moet, of kan, worden en daarom wordt opgenomen in de opbouw voor het weerstandsvermogen. Ook kan er sprake zijn van risico's waarbij er géén financiële gevolgen uit voortvloeien, bijvoorbeeld als het gaat om budget neutrale activiteiten.

De inschatting van deze mogelijke financiële mee- en tegenvallers zijn bij Waardlanden berekend in de bijgevoegde risico-inventarisatie en analyse. De gewogen berekening van de benoemde risico's komt uit op een bedrag ter grootte van € 1.941.584. Omdat het niet waarschijnlijk is dat alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen wordt hierop een waarschijnlijkheidscorrectie toegepast. Na deze correctie resteert een bedrag ad € 1.456.188, afgerond naar boven tot € 1.500.000, hetgeen voorgesteld wordt voor het minimale gewenste weerstandsvermogen met betrekking tot de exploitatierisico's.

Het risico met betrekking tot de assurantie eigen risico is apart berekend en benoemd, en wordt afgerond op € 250.000.

Weerstandsvermogen

Met betrekking tot de algemene reserve kan gesteld worden dat deze dient als buffer om tegenvallers op te vangen. Samen met de specifieke reserve assurantie eigen risico heeft het minimaal gewenste weerstandsvermogen dan een omvang ter grootte van € 1.750.000. Dit mag als voldoende worden beschouwd om als buffer te dienen voor de benoemde bedrijfsrisico's. Het berekende weerstandsvermogen ultimo 2022 is 1,59. Ultimo 2023 is het berekende weerstandsvermogen 1,12.

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$> 2{,}00$	Uitstekend
B	$1{,}40 < x \leq 2{,}00$	Ruim voldoende
C	$1{,}00 < x \leq 1{,}40$	Voldoende
D	$0{,}80 < x \leq 1{,}00$	Matig
E	$0{,}60 < x \leq 0{,}80$	Onvoldoende
F	$\leq 0{,}60$	Ruim onvoldoende

Het risico is voor Waardlanden nog steeds het grootst met betrekking tot de dienstverlening. Als er sprake is van uitval bij een significant aantal chauffeurs, dan betekent dit dat er geschrapt moet worden in de werkzaamheden. Waardlanden heeft een risicoprotocol opgesteld waarin de prioritering van de werkzaamheden is vastgelegd.

Risicoprofiel

Nr.	Bijlage: 1 Omschrijving risico:	Risico inventarisatie en analyse Waardlanden 2023 Maatregelen	Risico	Bedrag	Kans	Benodigd weerstandsvermogen
	Personeel gerelateerd					
1	Met terugwerkende kracht cao gerelateerde stijging van de loonkosten.	Voor zover mogelijk inschatten op basis van publicaties.	3% van salarispost	246.420	75%	184.815
2	Ziekteverzuim (kort en lang)	Actief Arbo beleid, BHV, etc.	5% van salarispost	410.700	75%	308.025
3	Productiviteit verlies	Scholing/opleiding/begeleiding	5% van salarispost	410.700	50%	205.350
4	Arbeidsconflicten	Dossieropbouw/beoordelingen	2% van salarispost	164.280	50%	82.140
5	Niet voldoen aan wettelijke eisen	Bijhouden wetgeving	1% van salarispost	82.140	25%	20.535
6	Niet verzekerde schade door ongelukken	Periodieke controle verzekeringen	1% van salarispost	82.140	25%	20.535
7	Inzetten bedrijfszorg	Actief Arbo beleid	1% van salarispost	82.140	25%	20.535
	Subtotaal personeel gerelateerde risico's			***1.478.520***		***841.935***
	Exploitatie gerelateerd					
8	Stijging gemeentelijke belastingen	Opvangen binnen begroting	pm	-	0%	-
9	Niet gedekte schade onroerend goed	Periodieke beoordeling risico's	2% van waarde o.g.	181.520	25%	45.380
10	Verlies a.g.v. rente aanpassingen	Vaste rente gedurende looptijd	nvt	-	0%	-
11	Debiteurenrisico a.g.v. faillissementen verwerking	Strakke debiteurenbewaking	5% van verwerkingsbaten	295.100	10%	29.510
12	Debiteurenrisico a.g.v. faillissementen overig	Strakke debiteurenbewaking	5% van overige taken	122.200	75%	91.650
13	pm	pm	pm	-	0%	-
14	Prijsstijgingen brandstof	Niet in te schatten	15% van brandstofkosten	143.159	75%	107.369
15	Bijzonder groot onderhoud wagenpark	Onderhoud volgens schema	25% van onderhoudskosten	302.502	75%	226.877
16	Boekverliezen wagenpark a.g.v. buiten gebruik	Realistisch begroten en afschrijven	5% van waarde wagenpark	227.150	25%	56.788
17	Gevolgen nieuw/gewijzigd beleid	Niet in te schatten	5% van omzet	887.003	25%	221.751
18	Milieurisico's en calamiteiten	Voldoen aan wet- en regelgeving	2% van omzet	354.801	25%	88.700
19	Niet verzekerde schades aan containers etc.	Periodiek beoordelen op noodzaak verzekeren	5% van waarde containers	636.700	25%	159.175
20	pm	pm	pm	-	0%	-
	Subtotaal exploitatie gerelateerde risico's			***3.150.135***		***1.027.199***
	KWD gerelateerd					
21	Dekkingsverlies a.g.v. terugvallen omzet	Realistisch begroten	25% van omzet KWD	362.250	20%	72.450
22	pm	pm	pm	-	0%	-
	KWD gerelateerd					***72.450***
	Telling benodigd weerstandsvermogen					***1.941.584***
	Waarschijnlijkheidsfactor					***75%***
	Berekend weerstandsvermogen					***1.456.188***
	Specifiek wagenpark gerelateerd					
24	Schades die niet door verzekering worden gedekt	Opleidingen	15% van waarde wagenpark	681.450	40%	272.580
25	pm	pm	pm	-	0%	-
	Specifiek wagenpark gerelateerde risico's onder te brengen in een bestemmingsreserve					***272.580***

2.4.2 Kengetallen

Het kengetal netto schuldquote wordt als volgt berekend:

+ Vaste schulden
+ totaal van de netto vlottende schulden
+ totaal van de overlopende passiva
– financiële vaste activa
– uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar
– alle liquide middelen
– overlopende activa gedeeld door totaal saldo van de baten

Netto schuldquote	2023	2022	2021	2020
+ Vaste schulden	28.494	20.797	16.450	18.103
+ totaal van de netto vlottende schulden	2.291	7.099	3.618	1.274
+ totaal van de overlopende passiva	2.475	1.308	1.839	2.317
– financiële vaste activa	-1	-1	-1	-1
– uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	-4.632	-3.103	-2.879	-3.377
– alle liquide middelen	-19	-20	-20	-62
– overlopende activa	-2.897	-1.742	-2.059	-1.905
Saldo van baten	26.815	22.009	20.720	19.190
Netto schuldquote	95,9%	110,6%	81,8%	85,2%

(alle bedragen in € 1.000)

Het kengetal voor de solvabiliteit bedraagt: totaal eigen vermogen / totaal van de passiva

Solvabiliteit	2023	2022	2021	2020
Totaal eigen vermogen	1.655	1.920	1.274	1.504
Totaal van de passiva	35.428	31.561	23.551	23.562
Solvabiliteit	4,7%	6,1%	5,4%	6,4%

Wat zeggen deze kengetallen?

Een verlaging van de netto schuldquote houdt in dat er een verbetering is in de relatie tussen het totaal saldo van de baten en het saldo verschil tussen de schulden en de vorderingen. Het saldo verschil tussen de schulden en de vorderingen heeft ook een direct verband met het solvabiliteitspercentage, een mutatie tussen de schulden en de vorderingen geeft ook aan of er een verbetering of een verslechtering van het eigen vermogen speelt. Als wij kijken naar het verloop over de jaren 2020 tot en met 2023 dan zien wij in 2023 een verslechtering in het saldo tussen de schulden en de vorderingen ontstaan. Vanwege de toename van de baten is het percentage gedaald.

Het solvabiliteitspercentage is gedaald vanwege het aantrekken van leningen in 2023.

2.4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Waardlanden heeft de grond en de accommodaties aan de Boezem te Gorinchem en de grond in Groot-Ammers als kapitaalgoederen. Ook is het pand en de werkplaats aan de Boezem 5 aangekocht. Er is een recht van opstal verleend door de voormalige eigenaar. De erfpacht constructie geeft recht tot koop na 10 jaar.

De intentie is om iedere twee jaar het meerjaren onderhoudsplan (MJOP) te actualiseren. Een, gedeeltelijke, herwaardering heeft in 2020 plaatsgevonden. Het huidige MJOP is in 2023 geactualiseerd. In november 2022 heeft daartoe een opname van de huidige staat van bouwkundige en installatietechnische componenten plaatsgevonden op de diverse locaties.

2.4.4 Financiering

De beleidskaders ten aanzien van financiering zijn in het Financieringsstatuut 2020 van Waardlanden door het Bestuur vastgesteld. Deze beleidskaders voldoen aan de bepalingen van de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet FIDO) en de relevante vigerende wetgevingen zoals deze ook zijn opgenomen in het normenkader. De kern van een gezonde organisatie dient te zijn dat de normale exploitatie gedekt moet zijn vanuit de vaste inkomstenbronnen, de leningen met betrekking tot de materiële vaste activa een gelijke looptijd moeten hebben met de verwachte technische en economische levensduur van de betreffende activa, en de grondwaarde uiteindelijk gelijk moet zijn aan de reserve grondwaardering.

2.4.5 Treasury

Renteschema	**Realisatie 2023**
Renteschema	
Externe rentelasten over korte en lange financiering	€ 574.580
Externe rentebaten	-€ 65.134
Saldo rentelasten en rentebaten:	**€ 509.446**
Rentelasten grondexploitatie	
Rentelasten projectfinanciering	
Aan producten toe te rekenen externe rente	**€ 509.446**
Rente over eigen vermogen*	
Rente over voorzieningen*	
Totaal geraamde aan producten toe te rekenen externe rente	€ 509.446
Aan producten toegerekende rente (renteomslag 2,05%)	€ 510.179
Verwacht renteresultaat	€ 733
*deze systematiek wordt niet door Waardlanden toegepast.	

Doorbelaste rente	
Voertuigen	€ 64.501
Containers	€ 225.810
Huisvesting	€ 188.372
Automatisering	€ 31.496
	€ 510.179

Het verschil tussen de toegerekende rente en de werkelijke rente bedraagt € 733 oftewel 0,14%.

Dit verschil is acceptabel omdat deze binnen de normeringen blijft, een correctie is verplicht indien de afwijking groter is dan 25%.

2.4.6 Liquide middelen

Waardlanden beschikt ultimo 2023 over de volgende rekening-courantfaciliteiten:

Bank Nederlandse Gemeenten	€ 1.500.000	saldo 31 december 2023	€ 279.138 schuld
Rabobank Nederland	€ 0	saldo 31 december 2023	€ 14.223 tegoed

De kaspositie per ultimo 2023 bedraagt € 5.425.

Het van toepassing zijnde wettelijk kader betreft de toegestane kasgeldlimiet. Deze kasgeldlimiet bedraagt € 2.212.332

(= 8,2 procent van het begrotingstotaal). De ontwikkeling van de kasgeldlimiet in het jaar 2023 is als volgt:

Kasgeldlimiet:	Kwartaal 1 gemiddeld	Kwartaal 2 gemiddeld	Kwartaal 3 gemiddeld	Kwartaal 4 gemiddeld
Omvang rekening 2023 € 26.978.442 (=grondslag)				
1 toegestane kasgeldlimiet				
- in procenten van de grondslag	8,20%	8,20%	8,20%	8,20%
- in bedrag	€ 2.212.232	€ 2.212.232	€ 2.212.232	€ 2.212.232
2 Omvang vlottende schuld	**-€ 701.975**	**€ 0**	**-€ 1.169.002**	**-€ 279.138**
- opgenomen gelden < 1 jaar				
- schuld in rekening courant	-€ 701.975		-€ 1.169.002	-€ 279.138
3 Vlottende middelen	**€ 52.737**	**-€ 312.496**	**€ 7.522**	**€ 14.223**
- tegoeden in rekening courant	€ 52.737	-€ 312.496	€ 7.522	€ 14.223
Toets kasgeldlimiet				
4 Totaal vlottende schuld (2-3)	-€ 649.238	-€ 312.496	-€ 1.161.480	-€ 264.915
Toegestante kasgeldlimiet (1)	€ 2.212.232	€ 2.212.232	€ 2.212.232	€ 2.212.232
Ruimte	**€ 1.562.994**	**€ 1.899.736**	**€ 1.050.752**	**€ 1.947.317**

2.4.7 Schatkistbankieren

Als gevolg van de invoering van het schatkistbankieren is het maximale bedrag dat Waardlanden per kwartaal gemiddeld aan liquide middelen mag aanhouden € 1.000.000. De rekening- courant bij de Bank Nederlandse Gemeenten wordt automatisch afgeroomd zodat Waardlanden voldoet aan de eisen van het schatkistbankieren.

2.4.8 Langlopende leningen

Het wettelijk kader heeft betrekking op afdekken van de renterisico's in verband met het herfinancieren van leningen. De wettelijke renterisiconorm bedraagt € 5.395.613 (20% van het begrotingstotaal). Er is geen sprake van risico's met betrekking tot herfinanciering.
De aangegane leningen hebben een vastgestelde rente voor de gehele looptijd.

De leningenportefeuille van Waardlanden is opgenomen in bijlage b van deze jaarrekening.

2.4.9 EMU saldo

Het EMU-saldo, zoals berekend conform de methodiek van het CBS, bedraagt:

Begroting 2023: -3.018
Realisatie 2023: -1.473

De afwijking tussen begroting en realisatie wordt veroorzaakt doordat de realisatie afwijkt qua investeringen, voortvloeiend uit kredieten van voorgaande jaren, en het gerealiseerde exploitatiesaldo versus het begrote exploitatiesaldo.

2.4.10 Bedrijfsvoering

(Interne) controle

Door personeelswisselingen, ziekte en afscheid van medewerkers is het niet mogelijk geweest om in 2023 adequate interne controles uit te voeren. Deze zullen in het jaar 2024 wel weer integraal worden opgepakt indien de personele bezetting dit toelaat. Ook de notitie frauderisico zal in 2024 worden herzien en worden voorgelegd aan het bestuur en de controlerend accountant.

In de financiële verordening Bedrijfsvoeringsorganisatie Waardlanden is vastgelegd dat de directie verslag doet aangaande financieel rechtmatig beheer.

In 2023 is er voor een totaal bedrag van € 722.000 ten onrechte niet Europees aanbesteed. Een specificatie van de hieronder vermelde begrotingsonrechtmatigheden is als bijlage bij deze jaarrekening gevoegd.

Rechtmatigheidsverantwoording
De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het bestuur van de 'Gemeenschappelijke Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Reinigingsdienst Waardlanden' toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen van de 'Gemeenschappelijke Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Reinigingsdienst Waardlanden' en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het bestuur vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Hieronder volgt een toelichting per onderdeel:
1A. De totale overschrijding van de lasten in de jaarrekening bedraagt € 102.000. Hierin is echter ook opgenomen de overschrijding op de kapitaallasten ad € 302.000 die is ontstaan als gevolg van de afschrijvingen op de ondergrondse containers in het kader van de invoering Diftar.De overschrijding ad € 102.000 is acceptabel.
1B. De overschrijding van de investeringsbudgetten, waarvoor geen kredieten zijn goedgekeurd, bestaan uit € 132.000 voor de verbouwing van de kleedruimtes, afrekening meerkosten Ecopark Groot-Ammers € 89.000, renovatie van de vloer op de Boezem 3 ad € 18.000
3. Er is een onderschrijding op de begrote kosten voor de invoering van diftar ad € 668.000, een overschrijding op de algemene baten ad € 367.000 als gevolg van een additionele bijdrage van onze gemeenten, en een overschrijding van de kapitaallasten ad € 302.000als gevolg van de afschrijvingen op de containers ten behoeve van Diftar.
4. De overschrijding op de algemene baten ad € 367.000, de overschrijding op de kapitaallasten ad € 302.000 en de daaruit voortvloeiende overschrijding op de lasten in de jaarrekening ad € 102.000 achten wij acceptabel.
5. De overschrijdingen op de investeringsbudgetten zoals opgenomen bij **1B.** ad € 239.000 en de onderschrijding op de begrote kosten voor Diftar ad € 668.000, achten wij niet rechtmatig.

Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed:
Aankoop veegwagen € 222.000
MVB recycling € 86.463
Aanschaf 5 bedrijfswagens € 223.550
Deel verzekeringen met betrekking tot het wagenpark € 158.355

In het jaar 2023 zijn kredieten aangevraagd voor de bovengenoemde investeringen bij de begrotingswijziging 2023. Deze aanvragen zijn niet goedgekeurd. In 2024 wordt verder ingezet op het tijdig beschikbaar hebben van managementinformatie om toekomstige onrechtmatigheden te voorkomen.

Informatievoorziening

Het jaar 2023 heeft voornamelijk in het teken gestaan van de voorbereiding op de invoering van Diftar per 1 januari 2024. De zijladers zijn voorzien van scanapparatuur om de chips in de minicontainers te lezen, ondergrondse containers voor rest en GFT zijn voorzien van toegangscontrole en de invoering van afvalpassen is afgerond. In het Diftar proces ontstaat veel data die goed geordend moet worden aangeboden aan de juiste gemeentelijke belastingdiensten.

Tevens zijn stappen gezet in de digitalisering van diverse processen. Zo is onder meer het applicatielandschap in kaart gebracht en daarbij de onderlinge relaties en interfaces. Per 1 december 2023 is de app Spotmaster operationeel geworden waarmee de urenverwerking uiteindelijk geheel gedigitaliseerd wordt en medewerkers continu inzicht hebben in hun verlof en plusuren. Ook ten aanzien van archivering en contractbeheer zijn stappen gezet. Deze projecten zullen in 2024 worden afgerond.

De ontwikkeling van de afdeling Informatiemanagement van dataverwerking naar het leveren van sturingsinformatie is in 2023 onvoldoende van de grond gekomen als gevolg van enerzijds personele problemen en anderzijds door de focus op invoering Diftar. In 2024 zal dit worden opgepakt en daarbij zal naar verwachting ook een BI tool worden ingezet.

Organisatiestructuur

De organisatiestructuur is per 1 juni 2021 vastgesteld door het bestuur met een bijbehorend formatieplan. In deze strategienota staan grote gemeentelijke ambities om invulling te geven aan de volgende stap richting circulaire economie in 2050. De nieuwe organisatiestructuur is sinds 1 januari 2022 effectief. In 2023 is één wijziging doorgevoerd in de onderverdeling van de teams: de medewerkers van de facilitaire dienst zijn van de afdeling Publiekszaken overgegaan naar de afdeling Uitvoering, team Materieel en milieustraten. In de praktijk blijkt dit efficiënter omdat het beheer van de gebouwen en voertuigen veelal een technische aangelegenheid is.
Het team Toezicht & Handhaving, opgenomen in de strategienota, heeft in 2023 vorm gekregen. Het team bestaat uit vier handhavers. Om de bestuursrechtelijke boetes administratief te verwerken is formatie beschikbaar binnen het team Informatiemanagement. Automatisering op dit vlak is ingezet en het is belangrijk dit verder te ontwikkelen om de administratieve druk beheersbaar te houden. De afdeling handhaving vereist ook juridische ondersteuning, die in 2023 is ingehuurd.

Personeel

In-, door- en uitstroom
Het nieuwe beleid zorgt ervoor dat Waardlanden is gegroeid in 2023: van 103 medewerkers (97,76 fte) op 1 januari 2023 tot 113 medewerkers (106,77 fte) op 31 december 2023. Dit is conform het vastgestelde formatieplan. De groei komt met name door het nieuwe team Toezicht & Handhaving en de bijbehorende uitbreiding van het team Informatiemanagement. Ook de bezetting op de milieustraten is uitgebreid van twee naar drie mensen per locatie om de betaalstroom per 1 januari 2024 te kunnen uitvoeren.

Het werven van medewerkers is goed verlopen, ondanks de krapte op de arbeidsmarkt. Kanalen die zijn ingezet bij de werving zijn digitale en gedrukte personeelsadvertenties, LinkedIn, social media, samenwerking met bureaus en ons eigen netwerk. De vacature van juridisch adviseur is moeilijk vervulbaar. Dit is opgelost door het inhuren van een externe jurist.

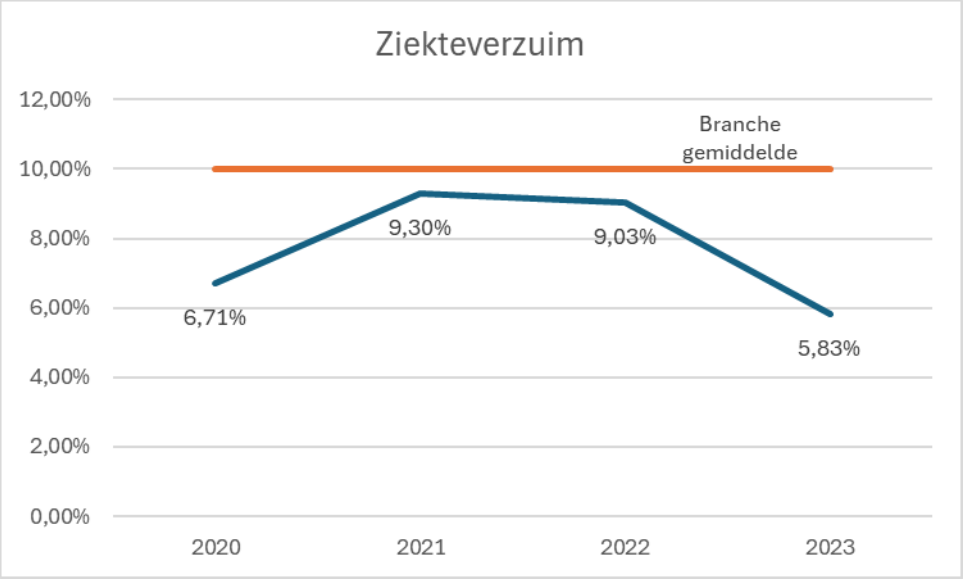
Mede door de veranderingen bij Waardlanden zijn er mogelijkheden voor doorstroom. Medewerkers van de buitendienst maken hier relatief vaak gebruik van. Zo zijn in 2023 drie medewerkers van de inzameling overgestapt naar een functie op de milieustraten en is één medewerker van de inzameling een opleidingstraject als monteur gestart. Door pensionering ontstaan ook mogelijkheden tot promotie, naar bijvoorbeeld een coördinerende functie op de milieustraat binnen hetzelfde team.

Het verloop in 2023 is 9%. Tien medewerkers hebben Waardlanden verlaten, waarvan drie met pensioen gegaan zijn. Twee medewerkers zijn op eigen verzoek vertrokken. De overige medewerkers zijn op initiatief van Waardlanden uit dienst gegaan. Het verloop is hiermee hoger dan een aantal jaren geleden, maar niet opmerkelijk voor een organisatie die sterk groeit en waar werkzaamheden voortdurend aan verandering onderhevig zijn door het nieuwe beleid.

Leeftijdsopbouw
De gemiddelde leeftijd van het totale personeelsbestand is 48 jaar, een lichte daling ten opzichte van vorig jaar, toen was e gemiddelde leeftijd 49,4 jaar. Voor de buitendienst is de gemiddelde leeftijd 49 jaar. 26% van de buitendienstmedewerkers is ouder dan 55 jaar. De functies in de buitendienst zijn fysiek zwaar. Dit betekent dat Waardlanden blijvend aandacht moet besteden aan de vitaliteit en de duurzame inzetbaarheid van medewerkers.

In 2022 is de nieuwe werktijdenregeling ingevoerd met als doel het overwerk terug te dringen. Door wijzigingen in de bedrijfsvoering is deze regeling nog niet voldoende geëffectueerd. Diftar vraagt om een nieuwe manier van inzameling, die naar verwachting op termijn efficiënter zal zijn.

Ziekteverzuim
Tijdens de coronaperiode waren de ziekteverzuimcijfers hoger dan normaal. In 2023 zien we weer een duidelijke daling. Met name het kort verzuim is afgenomen. Enerzijds is dat een logische daling omdat we geen kort verzuim naar aanleiding van covid meer hebben, maar ook het nieuwe beleid om kort verzuim terug te dringen lijkt effectief. Bijna 4% van het ziekteverzuim bestaat uit (extra) lang verzuim. Deze gevallen worden individueel gemonitord..

Opleidingen
In 2023 zijn diverse opleidingen ingezet voor zowel de binnen- als de buitendienstmedewerkers. Jaarlijks moeten chauffeurs en medewerkers van de milieustraten diverse verplichte cursussen en trainingen volgen, voor bijvoorbeeld code95 of klein chemisch afval.

Door het invoeren van een betaalstroom neemt het risico op agressie richting de medewerkers toe. Om hier goed mee om te kunnen gaan, hebben alle medewerkers die in hun functie met inwoners omgaan, een agressietraining gevolgd. Ook integriteit stond in 2023 op de agenda. Alle medewerkers hebben in 2023 een dilemmatraining gevolgd. Het management development traject is afgerond in 2023.

Bijzondere doelgroepen
Waardlanden probeert zo veel mogelijk ruimte te bieden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dat wordt steeds moeilijker omdat de opleidingseisen voor uitvoerend personeel steeds hoger worden. Er werken nu 6 collega's met een garantiebaan bij Waardlanden. Een aantal van deze medewerkers heeft een vaste begeleider.
Er werken vast minimaal 2 medewerkers van Avres vanuit de WSW bij Waardlanden.
Daarnaast blijft Waardlanden onverminderd indirecte participatie stimuleren. Samenwerking met organisaties als Philadelphia, ASVZ en sociale partners zijn in 2023 voortgezet.
Waardlanden biedt ook kansen voor jongeren. Met name voor de technische opleidingen bieden we diverse stagemogelijkheden. Eén medewerker volgt een beroepsbegeleidende leerweg (bbl) traject.

Ongewenst gedrag
Integriteit en agressiviteit is breed onder de aandacht gebracht in 2023. Er zijn trainingen gegeven en de onderwerpen zijn in werkoverleggen ter sprake gebracht. Waardlanden heeft een interne en externe vertrouwenspersoon. Op deze manier hopen we voldoende mogelijkheden te bieden om grensoverschrijdend gedrag bespreekbaar te maken. Uit het MTO blijkt dat werknemers zich veilig voelen bij Waardlanden. In 2024 zullen deze onderwerpen op de agenda blijven staan.

Personeel en Organisatie (doorkijk 2024)

Waardlanden heeft een stabiel personeelsbestand. Medewerkers blijven vaak tot aan hun pensioendatum bij Waardlanden in dienst. Door de fysiek zware functies in de buitendienst, is het belangrijk dat Waardlanden aandacht blijft besteden aan de opleiding en ontwikkeling van medewerkers om zodoende de duurzame inzetbaarheid te bevorderen. Het verder terugdringen van overwerk is ook een belangrijke factor.

Het nieuwe afvalbeleid heeft gevolgen voor de medewerkers. Nieuwe functies ontstaan, bestaande functies veranderen. Er worden andere competenties gevraagd, zoals goede communicatieve vaardigheden en probleemoplossend vermogen. Waardlanden neemt haar medewerkers mee in deze ontwikkeling door het aanbieden van gerichte training, in een leervorm die aansluit bij de situatie én bij de persoon. Leren op de werkvloer, het toewijzen van een buddy en persoonlijke coaching zijn voorbeelden van leervormen die Waardlanden inzet, naast klassikale training.

De verwachting is dat Waardlanden een geringe groei zal doormaken in 2024. Dit zal met name veroorzaakt worden door een vaste invulling van de functies die nu op interim- of uitzendbasis vervuld worden. Het is de verwachting dat de overgang naar diftar en de verdere automatisering van interne processen zal zorgen voor een meer efficiënte bedrijfsvoering in de komende jaren.

Takenpakket

Jaar 2023 was een bewogen jaar voor het werkveld van BOR. Waardlanden heeft de onkruid dienstverlening voor de gemeente Gorinchem opgezegd. Ondanks deze opzegging hebben we wel de afgesproken kwaliteit behaald.

Voor de gemeente Vijfheerenlanden(VHL) hebben we dit jaar voor het eerst te maken gehad met een verminderde inzet van 1000 uur op het machinaal vegen. Als gevolg hiervan hebben wij niet meer in Leerdam geveegd. De dienstverlening in het overige deel van VHL is naar wens uitgevoerd.

Met de gemeente Hardinxveld-Giessendam zijn wij in gesprek geweest over het verbeteren van de uitvoering van de onkruidbestrijding. In gezamenlijkheid is hier een plan van aanpak voor gemaakt voor 2024.

Huisvesting

De medewerkers van Waardlanden hebben hun uitvalsbasis aan de Boezem 3 in Gorinchem. Tot aan de harmonisatie van de inzameling van Vianen behouden alle uitvoerende medewerkers die werken aan afvaltaken in Vianen hun uitvalsbasis vanaf de gemeentewerf van Vijfheerenlanden in Vianen.

Systemen

2023 stond in het teken van het testen van de systemen die de afvalaanbiedingen registreren.

De chips die in de restafvalcontainers zitten worden met behulp van het identificatiesysteem dat op de inzamelwagens is gemonteerd uitgelezen en verstrekt aan de afdeling belastingen van de gemeenten. De ondergrondse containers van Waardlanden zijn voorzien van het toegangscontrolesysteem. Hiermee worden de toegangen per container geregistreerd en deze worden doorgezet naar de afdeling belastingen van de gemeenten.

Assurance op diftar-dataproces.

Waardlanden organiseert het diftar-dataproces in nauwe samenwerking met Cibas. Cibas verzorgt het centraal beheer van de objecten en alle data die vrijkomt bij de uitvoering van containermanagement, diftar en het gebruik van milieupassen.
Cibas en de samenwerkende partijen werken met een assurance conform NOREA-Richtlijn. In 2023 heeft Waardlanden de nodige stappen gezet om straks te kunnen voldoen aan deze richtlijn.

Vormgeving Waardlanden BV

Voor de inzameling van bedrijfsafval is er een aparte BV. Het doel is kleine lokale ondernemers een goede dienstverlening aan te bieden, zonder oneerlijke concurrentie met andere commerciële inzamelaars. De vraag van ondernemers wordt steeds diverser. Om toch een passend aanbod te kunnen aanbieden in de toekomst is een samenwerking aangegaan met een lokale partner. De vrees was dat zonder een verbreding van het productaanbod klanten op termijn weg zullen gaan.

Medezeggenschap

De Ondernemingsraad heeft een bewogen jaar gehad in 2023, wisseling van het voorzitterschap, uitbreiding van de OR met 2 leden en het tragisch overlijden van een OR-lid. En natuurlijk het vertrek van de WOR-bestuurder.

Er zijn veel onderwerpen besproken in de overleggen met de WOR-bestuurder en waar de OR over heeft geadviseerd, dan wel instemming heeft verleend. Een aantal belangrijk onderwerpen zijn:

- Opstellen van een werknemersvisie, hiervoor is er ook een achterbanberaad gehouden
- RI&E en uitwerking in het Plan van Aanpak
- Alcohol en drugs protocol
- Protocol borrels, recepties, jubilea en afscheid
- Bovenwettelijke verlofuren bij bereikbaarheidsdiensten
- Digitalisering uren registratie

Beleidsrealisatie

In 2023 is er hard gewerkt aan de gefaseerde implementatie van de strategienota. De milieupassen zijn aan inwoners verstrekt. De verzamelcontainers voor restafval zijn alleen nog te openen met de milieupas. Hiermee weren we afvaltoerisme uit buurgemeenten én bedrijfsafval.

De verzamelcontainers voor plastic verpakkingen, metalen verpakkingen en drankpakken (pmd) zijn verdwenen. Er zijn verzamelcontainers voor groente-, fruit-, en tuinafval (gft) geplaatst, die toegankelijk zijn met de milieupas. Zo kunnen inwoners van een flatwoning, appartement, bovenwoning of laagbouwwoning zonder gft-container ook gft scheiden.

Om de kwaliteit van de gescheiden grondstoffen in de containers bij laagbouwwoningen voor gft en pmd te verbeteren zijn we gestart met kwaliteitscontroles. Controleurs bekijken de inhoud van pmd- en gft-containers die op inzameldagen aan de straat staan. Afhankelijk van de geconstateerde afwijking hangen zij een gele of rode kaart aan de container waarop zij noteren wat er niet in de container hoort.

Bij de inzameling van afval komen onze medewerkers soms ernstige vervuiling tegen, zoals bijplaatsingen van afval bij de ondergrondse containers en gedumpt afval in de openbare ruimte. Dat gaan we met de komst van toezichthouders tegen. Zij hebben net als de milieucoaches veel gesprekken gevoerd met inwoners over de aanbiedregels en het nieuwe afvalbeleid. Vanaf de zomer passen onze toezichthouders spoedeisende bestuursdwang toe door de opruimkosten bij inwoners in rekening te brengen.

Met de campagne *Lekker Opgeruimd* hebben we inwoners bewust gemaakt van het nut en de noodzaak van restafval voorkomen en thuis nóg beter scheiden. Via posters, tips, blogs, video's, nieuwsbrieven, een Afval Scheiden Quiz en een handige scheidingswijzer is kennis over het scheiden van grondstoffen en het voorkomen van restafval gedeeld. De milieucoaches en educatief medewerker waren op veel plekken zichtbaar in de gemeenten om onze boodschap uit te dragen en vragen van inwoners te beantwoorden.

Ook was er aandacht voor grof huishoudelijk afval, ook wel grofvuil genoemd. Per 1 december 2023 hebben inwoners hun milieupas nodig voor toegang tot de milieustraten.

Op het Kringloopplein in Nieuw-Lekkerland en het Ecopark in Groot-Ammers werkten we intensief samen met lokale partners om te voorkomen we dat kringloopwaardige goederen als restafval worden verbrand. Voor de milieustraten Gorinchem, Leerdam en Vianen zijn in 2023 studies gestart naar de toekomstige mogelijkheden van deze locaties.

2.4.11 Verbonden partijen

Beleidsvisie

Waardlanden heeft als beleid dat een verbonden partij dienstig dient te zijn aan de doelstellingen van Waardlanden. Dit uit zich door het, onder eigen naam en voor eigen risico, uitvoeren van commerciële activiteiten op het gebied van bedrijfsafval.

Verbonden partijen

Waardlanden kent als verbonden partij Waardlanden Reinigingsbedrijf BV.

Omschrijving belang

Waardlanden is voor 100% aandeelhouder in Waardlanden Reinigingsbedrijf BV.

Belang aan het begin en einde jaar

Er is sprake van een 100% belang aan het begin en einde van het jaar.

Resultaat boekjaar

Het, voorlopige, resultaat over het boekjaar 2023 bedraagt € 361.073 vóór belasting en € 281.459 na belastingen.

3 De jaarrekening

3.1 Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten en de toelichting

Alle bedragen zijn in € 1.000

	Realisatie 2022	Primaire begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil
Lonen en salarissen	6434	7133	8214	7905	309
Inhuur derden	799	752	841	1621	-780
Overige personeelslasten	375	291	472	485	-13
Afschrijvingen	1629	2756	1880	2220	-340
Huisvestingskosten	945	916	1124	984	140
Kantoorkosten	450	685	764	572	192
Voertuigkosten	2131	1774	2532	2401	131
Materieel	448	766	575	608	-33
Bankkosten	2	2	15	4	11
Rente	335	349	549	510	39
Overige kosten	1950	1411	3437	2841	596
Verwerkingskosten	5865	6133	6574	6929	-355
Vennootschapsbelasting	1				
Telling lasten	**21364**	**22966**	**26978**	**27080**	**-102**
Algemene baten	14726	15440	17622	18005	-383
Doorbelastingen	51	50	56	56	
Overige baten	488	585	785	896	-111
Nedvang	403	650	492	923	-431
Verwerkingsopbrengsten	4874	4816	5430	5345	85
KWD opbrengsten	1469	1426	1449	1574	-124
Vennootschapsbelasting				15	-15
Telling baten	**22011**	**22966**	**25835**	**26814**	**-979**
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	647		-1143	-266	-877
Werkelijke toevoegingen (-) en onttrekkingen aan de reserves					
Algemene reserve storting gemeenten				-367	367
Bestemmingsreserve Diftar			1143	782	361
Gerealiseerd resultaat	**647**			**149**	**-149**

3.2 Toelichting op het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten

Het resultaat bedraagt € 149.000 positief. Dit is voor resultaatbestemming.

Een verschuiving is zichtbaar tussen de post lonen en salarissen en inhuur vanwege een presentatiewijziging. Per saldo nemen de posten toe.

De kosten voor afschrijvingen zijn € 340.000 hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door de afschrijvingen op de investeringen vanuit de strategienota.

De huisvestingskosten zijn inclusief een p.m. post ten behoeve van de reserve grondwaardering, op begrotingsbasis meegenomen in de begroting om de liquiditeitsbehoefte voortvloeiend uit de ophoging van de reserve grondwaardering af te dekken, maar in de realisatie kan deze pas worden toegevoegd aan de reserve bij de resultaatbestemming. In het voorstel voor de resultaatbestemming wordt deze post zichtbaar.

De kantoorkosten zijn in de realisatie lager dan begroot. De voornaamste afwijkingen bestaan uit:

Communicatiekosten	€ 52.000 -/-
Overige bedrijfsvoeringskosten	€ 130.000 -/-
Diverse kleinere posten	€ 20.000 -/-
Totaal	€ 192.000 -/-

De voertuigkosten zijn in de realisatie lager dan begroot. De voornaamste afwijkingen betreft lagere onderhoudskosten materieel € 124.000. De onderhoudskosten materieel waren in de eerste helft van 2023 explosief gestegen als gevolg van onder andere hogere materiaalkosten en meer onderhoud van oudere voertuigen. Deze tendens was doorgetrokken in de begrotingswijziging.

De onderschrijding op de overige kosten ter grootte van € 596.000 komen voort uit:

Af transportkosten derden GFT	€ 49.000
Uitvoeringskosten DVO	€ 59.000 -/-
Boekverlies verkoop grond	€ 72.000 -/-
Incidentele projectkosten strategienota	€ 668.000
Diverse kleinere posten	€ 10.000
Totaal	€ 596.000

De overige baten zijn € 111.000 hoger dan begroot. Dit betreft onder andere correcties op zwerfafvalsubsidie voorgaande jaren € 94.000.

Voortvloeiend uit de lagere verwerkingskosten is er ook sprake van lagere verwerkingsopbrengsten. Deze posten zijn echter niet 1 op 1 met elkaar te vergelijken en/of te salderen omdat hierbij ook sprake is van kosten en baten die via derden lopen.

Door meer inzet personeel en materieel dan begroot (€ 50.000) en door andere systematiek van afrekenen met ingang van samenwerkingsverband Netwerk.

Gerealiseerde baten en lasten (exclusief overhead)	Realisatie 2023
Lonen en salarissen	4946
Inhuur derden	601
Overige personeelslasten	175
Afschrijvingen	2220
Huisvestingskosten	151
Kantoorkosten	-60
Voertuigkosten	2401
Materieel	608
Bankkosten	4
Rente	479
Overige kosten	2841
Verwerkingskosten	6929
Vennootschapsbelasting	0
Telling lasten	21295
Algemene baten	18005
Doorbelastingen	56
Overige baten	896
Nedvang	923
Verwerkingsopbrengsten	5345
KWD opbrengsten	1574
Vennootschapsbelasting	15
Telling baten	26814
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	-266
Werkelijke toevoegingen (-) en onttrekkingen aan de reserves	
Algemene reserve storting gemeenten	-367
Bestemmingsreserve diftar	782
Gerealiseerd resultaat	149

Overhead	Realisatie 2023
Lonen en salarissen	2.959
Inhuur derden	1.020
Overige personeelslasten	310
Huisvestingskosten	833
Overige kosten	0
Kantoorkosten	632
Rente	31
Gerealiseerde overhead	**5.785**

3.3 Afvalinzameling

Het resultaat op de afvalinzameling eindigt met € 266.000 negatief (voor resultaatbestemming en voor mutatie in reserves).

3.4 Afvalverwerking

Het resultaat op de verwerkingskosten eindigt met € 223.557 positief.

Op hoofdlijnen wordt dit voordelig verschil, hieronder op een aantal afvalstromen, ten opzichte van de gewijzigde begroting, verduidelijkt:

PMD		€ 391.239 positief
Glas		€ 46.227 positief
Huis-aan huis		€ 379.131 negatief
Subtotaal		**€ 58.335 positief**
B- en C-Hout	€ 90.893 positief	
Matrassen	€ 38.134 positief	
GFT	€ 95.454 negatief	
Overig	€ 131.449 positief	
Subtotaal	**€ 165.022 positief**	
Totaal		**€ 223.557 positief**

3.4.1 Afvalstromen in tonnen

Afvalstroom in tonnen	2023	2022	2021	2020
Totaal afvalbrengstation	28.381	27.761	32.512	32.075
Totaal huishoudelijke afval	52.163	51.520	56.043	55.718
Totaal mileuparken	4.339	3.975	4.229	4.655
Totaal	**84.882**	**83.256**	**92.784**	**92.448**
LAP 2-Norm	**65,2%**	**61,8%**	**63,5%**	**63,4%**

3.4.2 Aantal bezoekers afvalbrengstation

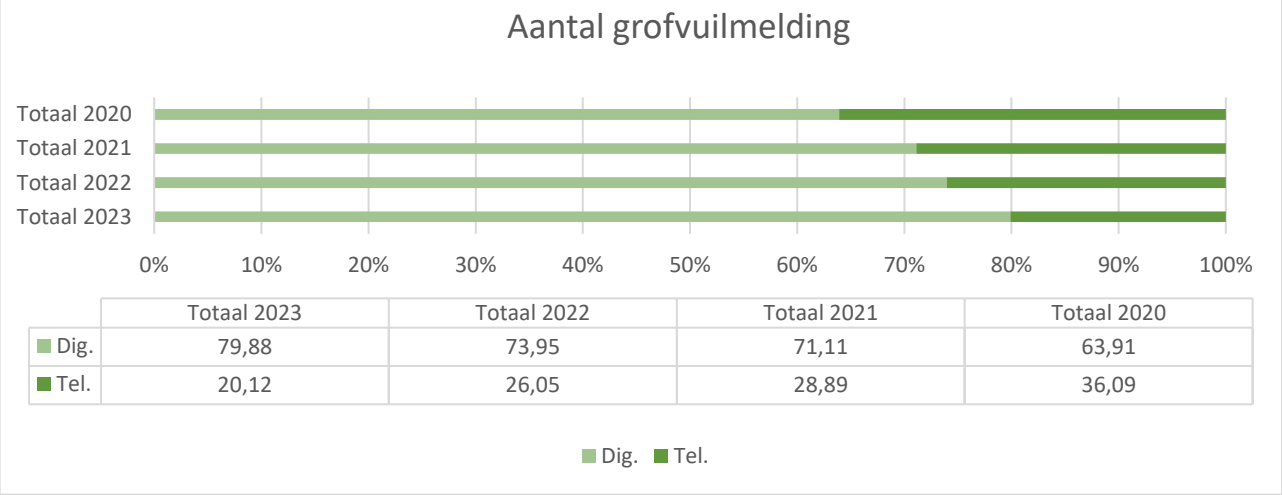
Aantal bezoekers afvalbrengstation	2023	2022	2021*	2020*
Gorinchem	81.550	72.649	78.911	
Hardinxveld-Giessendam	36.709	32.659	35.342	
Korenet (Groot Ammers)	20.714	18.632	21.977	25.400
Leerdam	50.262	46.756	48.443	
Vianen	47.514	37.218	56.830	
Nieuw Lekkerland	7.712	7.362		

Totaal	**244.461**	**215.276**	**241.503**	**25.400**

In de jaren 2020* en 2021* was er nog niet voor alle locaties een registratie. Voor het jaar 2022 zijn er nog aanvullende gegevens beschikbaar gekomen. Vanaf 2023 zijn de registraties verder doorontwikkeld.

3.4.3 Aantal grofvuilmeldingen

Aantal grofvuilmeldingen	2023	2022	2021	2020
Telefonische meldingen	2.057	2.791	3.268	4.335
Digitale meldingen	8.169	7.923	8.042	7.676
Totaal	**10.226**	**10.714**	**11.310**	**12.011**

Het aantal meldingen is gedaald met 4,55% t.o.v. van 2022. Er is duidelijke verschuiving zichtbaar met betrekking tot methode van aanmelding van het grofvuil.

3.5 Overige diensten (DVO+)

	Gorinchem	Hardinxveld-Giessendam	Molen-landen	Vijfheeren-landen	Totaal:
Straatreiniging uitvoering	€ 365.421	€ 55.349	€ 116.453	€ 151.204	€ 688.427
Straatreiniging verwerkingskosten	€ 136.834	€ 13.599	€ 710	€ 37.399	€ 188.542
Onkruidbestrijding	€ 482.719	€ 140.518			€ 623.237
DVO's extra	€ 721.105				€ 721.105
	€ 1.706.079	€ 209.466	€ 117.163	€ 188.603	€ 2.221.311

3.6 Overhead

Aandeel overhead	Realisatie 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2022
Begrotingsomvang	€ 26.815.043	€ 26.978.065	€ 22.009.580
Overheadkosten	€ 5.785.626	€ 5.710.615	€ 3.757.721
Aandeel in percentage	21,58%	21,17%	17,07%

Het begrote percentage voor overheadkosten is 21,17%. Absoluut liggen de overheadkosten in lijn met de gewijzigde begroting.

3.7 WNT

De WNT staat voor de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector. Als gevolg van de bepalingen in deze wet moeten voor de hoogste functionarissen die belast zijn met het toezicht houden op, en leiding geven aan, de Reinigingsdienst Waardlanden de functies, dienstverbanden en beloningen openbaar worden gemaakt.

De Reinigingsdienst Waardlanden heeft als hoogste orgaan het Bestuur. De leden van het Bestuur zijn niet in dienst bij Waardlanden.

De bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur (en overige topfunctionarissen) over het jaar 2023 is als volgt:			
Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling			
	De heer H. van den Brule		**Mevrouw A.M.J. Smits**
Functie (functienaam)	Directeur		Directeur (waarnemend)
In dienst vanaf (datum begin functievervulling)	1-jan-20		31-okt-23
In dienst tot en met (datum einde functievervulling)	31-dec-23		7-jan-24
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja		Ja
Deeltijdfactor (minimaal 0,025 fte)	100%		71%
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	128.134		11.848
Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	16.220		2.262
Totale bezoldiging uit hoofde van de functie van topfunctionaris	**144.353**		**14.109**
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	185.121		26.936
Uitkeringen in verband met de beëindiging van het dienstverband	24.076		
Individueel toepasselijk maximum	75.000		
Vergelijkende cijfers 2022			
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja		
Deeltijdfactor (minimaal 0,025 fte)	100%		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	113.254		
Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	20.258		
Totale bezoldiging uit hoofde van de functie van topfunctionaris	**133.512**		
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	216.000		
Toezichthoudende topfunctionarissen met totale bezoldiging van € 1.900 of minder			
Naam	Functie		
De heer A. Meerkerk (t/m 31-01-2024)	Voorzitter bestuur		
De heer A. Bikker (vanaf 01-02-2024	Voorzitter bestuur		
De heer T. Meijdam (t/m 19-04-2023)	Lid bestuur		
De heer M. de Boer	Lid bestuur		
De heer J. Quik (t/m 29-06-2023)	Lid bestuur		
De heer T. van Maanen (vanaf 19-4-2023)	Lid bestuur		
De heer A. Bikker (vanaf 20-7-2023 tm 31-01-2024)	Lid bestuur		
De heer J. Nederveen (vanaf 01-02-2024)	Lid bestuur		
Toelichting			
Het bezoldigingsmaximum voor de Directie bedraagt € 223.000. Dit maximum wordt niet overschreden door de Directie.			

3.8 Overzicht incidentele baten en lasten

Gerealiseerd resultaat	266.000 nadeel
Af: afwijkende baten storting algemene reserve	367.000 nadeel
Bij: afwijkende lasten onttrekking reserve diftar	782.000 voordeel
Gezuiverd gerealiseerd resultaat	149.000 voordeel

3.9 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Waardlanden beschikt over een reserve grondwaardering. Deze reserve wordt jaarlijks opgehoogd met een bedrag gelijk aan de aflossingen op de leningen die zijn afgesloten op de aangekochte gronden.

3.10 Rechtmatigheidsverantwoording bestuur

Rechtmatigheidsverantwoording
De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het bestuur van de 'Gemeenschappelijke Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Reinigingsdienst Waardlanden' toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen van de 'Gemeenschappelijke Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Reinigingsdienst Waardlanden' en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het bestuur vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 823.000.

Hieronder volgt een nadere toelichting vanuit de commissie BBV inzake de rechtmatigheid.

"Onderschrijdingen van lasten of investeringsbudgetten en/of lagere of hogere baten dan begroot, zijn rechtmatig als deze tijdig zijn gemeld aan het bestuur. Voor het tijdig melden van onderschrijdingen van lasten of investeringsbudgetten en/of lagere of hogere baten dan begroot, volstaat het indien deze afwijkingen bij de jaarrekening worden gemeld en toegelicht."

Het bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. De geconstateerde afwijkingen zijn opgenomen in de onderstaande tabel, een uitgebreide toelichting is hieronder opgesteld en ook separaat voorgelegd..

Hieronder volgt een toelichting per punt op de onderstaande tabel:
1A. De totale overschrijding van de lasten in de jaarrekening bedraagt € 102.000. Hierin is echter ook opgenomen de overschrijding op de kapitaallasten ad € 302.000 die is ontstaan als gevolg van de afschrijvingen op de ondergrondse containers in het kader van de invoering Diftar.De overschrijding ad € 102.000 is acceptabel.
1B. De overschrijding van de investeringsbudgetten, waarvoor geen kredieten zijn goedgekeurd, bestaan uit € 132.000 voor de verbouwing van de kleedruimtes, afrekening meerkosten Ecopark Groot-Ammers € 89.000, renovatie van de vloer op de Boezem 3 ad € 18.000
3. Er is een onderschrijding op de begrote kosten voor de invoering van diftar ad € 668.000, een overschrijding op de algemene baten ad € 367.000 als gevolg van een additionele bijdrage van onze gemeenten, en een overschrijding van de kapitaallasten ad € 302.000als gevolg van de afschrijvingen op de containers ten behoeve van Diftar.
4. De overschrijding op de algemene baten ad € 367.000, de overschrijding op de kapitaallasten ad € 302.000 en de daaruit voortvloeiende overschrijding op de lasten in de jaarrekening ad € 102.000 achten wij acceptabel.
5. De overschrijdingen op de investeringsbudgetten zoals opgenomen bij **1B.** ad € 239.000 en de onderschrijding op de begrote kosten voor Diftar ad € 668.000, achten wij niet rechtmatig.

Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed:
Aankoop veegwagen € 222.000
MVB recycling € 86.463
Aanschaf 5 bedrijfswagens € 223.550
Deel verzekeringen met betrekking tot het wagenpark € 158.355

	* € 1.000
Begrotingscriterium	
1A Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door bestuur vastgesteld autorisatieniveau)	102
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	239
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	0
p.s. veelal zijn dit ook getrouwe beeld fouten, die in de jaarstukken aangepast kunnen worden	
3.Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan het bestuur zijn gemeld (hangt af van de intern vastgelegde spelregels in bijvoorbeeld de financiële verordening art. 212 Gemeentewet over de planning & controlcyclus, budgetafwijkingen, budgetoverheveling etc.).	1.337
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	1.678
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid.	771
5.Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden (inhoudelijk hier toelichten en in de paragraaf bedrijfsvoering))	907
Voorwaardencriterium	
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed . Eén contract is in het verleden niet aanbesteed geweest en twee investeringen in 2023 liggen net boven de aanbestedingsgrens en zijn abusievelijk niet aanbesteed. Ook een gedeelte van de verzekeringen, met betrekking tot het wagenpark, is niet aanbesteed.	690
M&O criterium	0
N.v.t.	

4 Balans per 31 december 2023

Balans per 31 december 2023					
Vaste activa	**31-dec-23**	**31-dec-22**	**Vaste passiva**	**31-dec-23**	**31-dec-22**
Financiele vaste activa			**Eigen vermogen**		
Deelnemingen	1.000	1.000			
			Algemene reserve		
Materiele vaste activa			Waardlanden	0	243.707
Gebouwen	4.862.378	5.126.032	**Bestemmingsreserve**		
			Bestemmingsreserve nieuw		
Grond en terreinen	4.735.536	4.716.871	beleid	0	25.376
			Reserve eigen risico		
Vervoermiddelen	3.436.890	3.093.179	verzekering	250.000	250.000
Vervoermiddelen in ontwikkeling	465.035	277.165	Gerealiseerd resultaat 2023	149.485	646.592
Machines, apparaten en installaties	7.576.989	7.721.064	Reserve grondwaardering	894.626	754.484
Machines, apparaten en installaties in ontwikkeling	6.445.415	5.518.648	Bestemmingsreserve diftar	360.846	0
Overige materiele vaste activa - inventaris	173.734	174.041	Subtotaal	1.654.956	1.920.159
Overige materiele vaste activa - inventaris in ontwikkeling	78.009	31.090	**Voorzieningen**		
Subtotaal	27.773.987	26.658.091	Voorziening groot onderhoud	485.830	435.711
			Voorziening spaarverlof	27.486	0
				513.316	435.711
			Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar		
			Binnenlandse banken en overig financiële instellingen		
			Langlopende leningen	28.494.019	20.797.252
Totaal vaste activa	**27.774.987**	**26.659.091**	**Totaal vaste passiva**	**30.662.291**	**23.153.121**
Voorraden	**103.580**	**55.390**			
Vlottende activa	**31-dec-23**	**31-dec-22**	**Vlottende passiva**	**31-dec-23**	**31-dec-22**
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar			**Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar**		
Openbare lichamen	1.962.596	49.510	Overige schulden	1.161.917	4.104.749
Schatkistbankieren	1.467.298	1.855.030	BNG kasgeldlening	850.000	2.000.000
Overige vorderingen	1.202.623	1.178.938	Bank- en girosaldi	279.138	994.636
Subtotaal	4.632.517	3.083.478			
			Subtotaal	2.291.054	7.099.385
Liquide middelen					
Bank- en girosaldi	14.223	16.678	**Overlopende passiva**		
Kassaldi	5.425	4.013	Kruisposten	1.795.386	1.308.626
Subtotaal kas-, bank- en giro	19.648	20.691	Omzetbelasting	679.771	0
				2.475.157	1.308.626
Overlopende activa					
Transitoria	2.897.771	1.252.262			
Omzetbelasting	0	490.219			
Subtotaal	2.897.771	1.742.481			
Totaal vlottende activa	**7.549.936**	**4.846.650**	**Totaal vlottende passiva**	**4.766.211**	**8.408.011**
Totaal activa	**35.428.503**	**31.561.132**	**Totaal passiva**	**35.428.503**	**31.561.132**

4.1 Toelichting op de balans

4.1.1 Vaste Activa

Financiële vaste activa

100% deelneming in Waardlanden Reinigingsbedrijf B.V. € 1.000

Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa in 2023 is als volgt:

Boekwaarde per 31 december 2022	€ 26.658.091	
Investeringen in 2023	€ 3.771.047	
	€ 30.429.138	
Desinvesteringen 2023	€ 434.983	-/-
Afschrijvingen 2023	€ 2.220.168	-/-
Boekwaarde per 31 december 2023	€ 27.773.987	

Voor een gedetailleerd overzicht van de materiële vaste activa verwijzen wij naar bijlage a van deze jaarrekening waarin de afschrijvingstermijnen zijn opgenomen. De materiële vaste activa worden lineair afgeschreven zonder rekening te houden met een eventuele restwaarde.

4.1.2 Voorraden

De post voorraden betreft de voorraad brandstof per 31 december 2023 in de eigen opslagtanks in Gorinchem en in Hardinxveld-Giessendam.

4.1.3 Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Saldo openstaande vorderingen per 31 december 2023

Openstaand	Totaal
Openbare lichamen gemeenten	1.962.596
Overige vorderingen	426.290
Waardlanden Reinigingsbedrijf B.V.	690.959
Nedvang	85.373
Subtotaal	**3.165.219**
Schatkistbankieren	1.467.298
Totaal	**4.632.517**

Het weergegeven saldo van de openstaande debiteuren is op basis van rapportagedatum.
De weergave op basis van rapportagedatum houdt in dat, ongeacht de factuurdatum, de baten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Dit is in lijn met het stelsel van baten en lasten waarbij echter wel moet worden aangetekend dat het saldo van de vorderingen in dit geval afwijkt van de saldi conform de factuurdata.

Schatkistbankieren

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**1.000**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**13**	**52**	**34**	**34**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	987	948	966	966
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	26.978			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	26.978			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	1000			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	1.160	4.694	3.100	3.123
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	13	52	34	34

Liquide middelen

Stand per 31 december 2023 is als volgt:

Banksaldo Rabobank	€ 14.223
Kassaldi	€ 5.425
Totaal	**€ 19.648**

Transitoria

Specificatie transitoria	
Depot	100
Borg pallet Arvo-tech	227
Nedvang kunststof	365.715
Nedvang Glas, dranken)	60.958
Nedvang nascheiding	28.579
Nedvang nieuwe systematiek	271.444
Waardlanden Reinigingsbedrijf B.V.	235.186
HVC afrekening 2023	1.277.485
HVC vergoeding matrassen 2023	37.348
Zwerfvuilgelden	90.135
Te factureren DVO's	299.702
Overig	230.892
Totaal:	**2.897.771**

4.1.4 Vaste passiva

Eigen vermogen

Het verloop van de reserve is als volgt:

Reserves	31-12-2022	Resultaat bestemming 2022	Na resultaat bestemming 01-01-2023	Dotaties 2023 en nog te bestemmen resultaat 2023	Onttrekkingen 2023	31-12-2023
Algemene reserve	243.707	-611.174	-367.467	367.467		0
Reserve grondwaardering	754.484	140.142	894.626			894.626
Bestemmingsreserve nieuw beleid	25.376	-25.376	0			0
Reserve verzekering eigen risico	250.000	0	250.000			250.000
Bestemmingsreserve diftar		1.143.000	1.143.000		782.154	360.846
Nog te bestemmen resultaat		-646.592		149.485		149.485
Totaal	**1.273.567**	**0**	**1.920.159**	**516.952**	**782.154**	**1.654.957**

Reserve grondwaardering

De reserve grondwaardering dient om de financieringslasten op de aanschaf van de grond te dekken. Deze lasten kunnen, en mogen, niet gedekt worden vanuit afschrijvingen in de exploitatie.

Reserve eigenrisicoverzekering

De reserve eigenrisicoverzekering wordt gevormd vanuit het verschil tussen de premies WA-Top en WA-Casco. De reserve dient om niet gedekte, materiële, schades zoals het direct moeten vervangen van een relatief nieuw voertuig als gevolg van schade, uit deze reserve te dekken.

Reserve Diftar

De bestemmingsreserve is gevormd vanwege de langer benodigde doorlooptijd voor de invoering van diftar.

Gerealiseerd resultaat Waardlanden

Stand per 31 december 2022	€ 646.592
Toevoegen aan de algemene reserve	€ 611.174-/-
Ten gunste van reserve grondwaardering	€ 140.142
Ten laste van reserve nieuw beleid	€ 25.376 -/-
Ten gunste van bestemmingsreserve diftar	€1.143.000
Stand per 1 januari 2023 na resultaatbestemming	€ 0
Gerealiseerd resultaat 2023	€ 149.485
Voorgestelde onttrekking bestemmingsreserve diftar	€ 60.846
Te verdelen via resultaatbestemming	€ 210.331
Voorgestelde resultaatbestemming:	
Toevoeging aan de algemene reserve	€ 70.189
Reserve grondwaardering	€ 140.142
Verdeeld	€ 210.331

Door middel van de resultaatbestemming over het boekjaar 2022 is het resultaat 2022 verdeeld en op nihil gekomen. Vanuit de exploitatie over het jaar 2023 is er sprake van een resultaat ter grootte van € 149.485 positief.

De bestemmingsreserve diftar wordt verlaagd naar € 300.000 gelijk aan de nog te verwachte uitgaven.

Voorzieningen

Voorzieningen	1-1-2023	Dotatie 2023	Onttrekkingen 2023	31-12-2023
Voorziening groot onderhoud	435.711	171.153	121.034	485.830
Voorziening spaarverlof	0	27.486	0	27.486
Totaal	**435.711**	**198.639**	**121.034**	**513.316**

Voorziening groot onderhoud

Op basis van een meerjarig onderhoudsplan is de onderhoudsvoorziening voor Reinigingsdienst Waardlanden noodzakelijk en gevormd.

De onttrekkingen hebben betrekking op uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden in 2023.

Voorziening spaarverlof

Conform de richtlijen BBV moet voor de verplichting met betrekking tot het spaarverlof een voorziening worden opgenomen.

Vaste schulden met een rente typische looptijd > 1 jaar

Het verloop van de vaste schulden met een rente typische looptijd >1 jaar in het jaar 2023 is als volgt:

Stand per 31 december 2022	€ 20.797.252
Opnamen in 2023	€ 9.600.000
	€ 30.397.252
Aflossingen in 2023	€ 1.903.233
Stand per 31 december 2023	€ 28.494.019

Voor een detailoverzicht verwijzen wij naar bijlage b van deze jaarrekening. Rentelasten 2023 € 553.764.

4.1.5 Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd < 1 jaar

Overige schulden

Credit

Openstaande crediteuren	Totaal
Openbare lichamen (gemeente)	237.177
Nedvang	0
Overige schulden	924.740
Totaal	**1.161.917**

Het weergegeven saldo van de openstaande crediteuren is op basis van rapportagedatum.

Als gevolg van het verschil tussen de begrote en de gerealiseerde verwerkingskosten, en de overlooppost vanuit het boekjaar 2023, is er een terugbetalingsverplichting aan de eigenaar gemeenten ter grootte van € 638.961.

BNG Kasgeld lening

Eind december 2023 is een kasgeldlening van € 850.000 euro aangegaan. Rentelasten over 2023 zijn afgerond € 2.000.

Overlopende passiva

Specificatie transitoria	
Zwerfvuilgelden	-
Overig	308.941
Rente 2023	381.232
Nog te betalen HVC	107.245
Subtotaal	**797.418**

Te betalen salarissen	9.181
Tussenrekening afdracht loonheffing	686.539
Tussenrekening reservering verlofuren	284.211
Tussenrekening reparatie WW	18.036
Subtotaal	**997.968**

Totaal	**1.795.386**

Omzetbelasting

In de balans is opgenomen de post omzetbelasting ad € 679.771.

4.1.6 Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Afrekeningen PMD en glas, drankenkartons

Over de jaren 2022 tot en met 2023 ontvangt Waardlanden nog afrekeningen van Nedvang B.V. voor de vergoeding van de afvalstromen PMD en voor glas, drankenkartons. Op basis van deze afrekeningen volgen ook afrekeningen van HVC Grondstoffen N.V. voor de kosten van de afvalstromen.

Batige saldi voortkomend uit bovenstaande komen ten goede van de deelnemende gemeenten. Voor Waardlanden hebben de afrekeningen geen effect op het resultaat.

Recht van opstal en erfpacht

De jaarlijkse vergoeding voor het recht van opstal en de erfpacht voor de aangekochte garage aan de Boezem 5 bedraagt € 48.000. Looptijd tot en met 2032 voor totaal € 480.000.

VPB

De, verplichte, post Vennootschapsbelasting is in de exploitatie opgenomen.

Overig

Omschrijving	Looptijd	Einddatum	Waarde
Zon & Zo onderhoudscontract zonnepanelen	20 jaar	2035	€ 56.680

4.1.7 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum te melden die een materiële impact zouden hebben op de nu voorliggende jaarrekening 2023.

4.1.8 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de Gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Reinigingsdienst Waardlanden.

Algemeen:

- Het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten
- Alle in het normen- en toetsingskader opgenomen relevante wetgeving

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Waardering van passiva en activa alsmede de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij in deze grondslagen anders is vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten, waaronder ook begrepen de heffing van de vennootschapsbelasting, worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) verminderd de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Materiële activa en afschrijving:
Afschrijving vindt plaats op basis van de verwachte economische en/of technische levensduur.

Afschrijvingen zijn lineair, zonder rekening te houden met een restwaarde.

Gronden en terreinen	0-20 jaar
Gebouwen	10-30 jaar
Wijkverzamelcontainers bovengronds, afzet-, bedrijfs- en minicontainers	10 jaar
Wijkverzamelcontainers ondergronds	20 jaar
Achterladers en transportauto's	10 jaar
Zijladers	8 jaar
Overige dienstauto's en pick-ups	8 jaar
Veegmachines	8 jaar
Onkruidmachines	8 jaar
Software	5 jaar

Overige materiele vaste activa 5 jaar.

Tevens is er sprake van afwijkende afschrijvingstermijnen indien er sprake is van aanschaf van gebruikte activa, of activa met een beperkte economische gebruiksduur. Om alle afwijkende termijnen hier te benoemen geeft géén toegevoegde waarde aan het inzicht.

Voorraad

De voorraad brandstof is gewaardeerd tegen historische kostprijs. Indien de marktwaarde lager is, dan wordt tegen marktwaarde gewaardeerd.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Eigen vermogen

De reserves zijn onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra het bestuur aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Mutaties in reserves zijn enkel mogelijk op basis van een bestuursbesluit genomen. De reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorziening

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendingen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Vaste schulden, met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Algemene grondslagen voor de rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening 2023, het controleprotocol 2023 en op basis van de Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV. Dit betekent dat:

1. De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van artikel 17 financiële verhoudingswet;
2. De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
    a. Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader 2023 zoals op 26-2-2024 door het bestuur is vastgesteld;
    b. Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten op programmaniveau en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verantwoording 2023 (artikel 4) is beschreven wanneer deze overschrijdingen "acceptabel" zijn. Voor over- en onderschrijdingen van de investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan het bestuur zijn gemeld. (conform artikel 4 van de financiële verordening 2023).

c. Ten aanzien van het M&O criterium is het M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

d. De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening 2023 en controleprotocol 2023. Dit betekent dat:

- Een verantwoordingsgrens van 3% (zijnde € 823.000) van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves is gehanteerd waarboven cumulatieve rechtmatigheidsfouten en rechtmatigheidsonduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
- Een rapportagegrens van € 25.000 is gehanteerd waarboven individuele rechtmatigheidsfouten en rechtmatigheidsonduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen en toegelicht.

4.2 Taakvelden

Taakveld	Omschrijving	Baten	Lasten
0.1	Bestuur		39
0.11	Resultaat	149	
0.4	Overhead		5.786
0.5	Treasury	65	574
0.9	Vennootschapsbelasting		15
0.10	Mutaties reserves	782	367
7.3	Afval	26.084	20.299

Taakveld 0.4 Overhead

Gezien de voorschriften vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording volgt hieronder het uitgebreide overzicht van het product “Overhead”.

Overhead	Primaire begroting 2023			Gewijzgde begroting 2023			Jaar 2023		
	Lasten	Baten	Resultaat	Lasten	Baten	Resultaat	Lasten	Baten	Resultaat
Personeel									
Loonbetaling overheadfuncties									
Loonbetaling directie, control & staf	522.614		**-522.614**	444.678		**-444.678**	589.008		**-589.008**
Loonbetaling informatiemanagement	587.647		**-587.647**	862.126		**-862.126**	579.728		**-579.728**
Loonbetaling Planvorming (incl. planvorming BV)	496.010		**-496.010**	586.294		**-586.294**	433.495		**-433.495**
Loonbetaling publiekszaken	484.980		**-484.980**	983.366		**-983.366**	839.466		**-839.466**
Loonbetaling uitvoering overhead	260.178		**-260.178**	251.563		**-251.563**	517.783		**-517.783**
Opleidingen	60.000		**-60.000**	38.900		**-38.900**	41.781		**-41.781**
Inhuur directie	0			0			111.895		**-111.895**
Inhuur informatiemanagement	0		**0**	254.155			409.756		**-409.756**
Inhuur planvorming	0		**0**	83.813			183.341		**-183.341**
Inhuur publiekszaken	114.100		**-114.100**	20.394		**-20.394**	229.435		**-229.435**
Inhuur uitvoering overhead	0			84.566			85.451		**-85.451**
Overige personeelskosten	40.000		**-40.000**	70.000		**-70.000**	88.363		**-88.363**
Overige personeelslasten	0			189.300			179.913		**-179.913**
Huisvesting									
Huisvesting vast (zakelijke lst, verz., storting voorz)	320.788		**-320.788**	426.934		**-426.934**	413.707		**-413.707**
Huisvesting variabel (energie, onderhoud)	591.684		**-591.684**	542.804		**-542.804**	419.089		**-419.089**
Projectkosten	414.500			0		**0**	0		**0**
Bedrijfsvoeringskosten									
Automatisering(rente, afschrijving)	151.828		**-151.828**	92.705		**-92.705**	87.194		**-87.194**
Automatisering overig	131.000		**-131.000**	252.728		**-252.728**	243.566		**-243.566**
Accountantskosten + extern advieskosten	60.000		**-60.000**	137.000		**-137.000**	134.626		**-134.626**
Telefonie kosten	94.000		**-94.000**	94.000		**-94.000**	98.893		**-98.893**
Rentelasten (langlopend en kortlopend)	0		**0**	0		**0**			**0**
Administratiebehoefte + betalingsverkeer	36.900		**-36.900**	30.289		**-30.289**	16.196		**-16.196**
Communicatiekosten	100.000		**-100.000**	100.000		**-100.000**	47.970		**-47.970**
Overige bedrijfsvoeringskosten	265.000		**-265.000**	165.000		**-165.000**	34.970		**-34.970**
									0
Dekking vanuit andere productgroepen		4.731.229	**4.731.229**		5.710.615	**5.710.615**		5.802.414	**5.802.414**
	4.731.229	**4.731.229**	**414.500**	**5.710.615**	**5.710.615**	**611.834**	**5.785.626**	**5.802.414**	**16.788**

Taakveld 0.5 Treasury

Renteschema	Realisatie 2023
Renteschema	
Externe rentelasten over korte en lange financiering	€ 574.580
Externe rentebaten	-€ 65.134
Saldo rentelasten en rentebaten:	**€ 509.446**
Rentelasten grondexploitatie	
Rentelasten projectfinanciering	
Aan producten toe te rekenen externe rente	**€ 509.446**
Rente over eigen vermogen*	
Rente over voorzieningen*	
Totaal geraamde aan producten toe te rekenen externe rente	€ 509.446
Aan producten toegerekende rente (renteomslag 2,05%)	€ 510.179
Verwacht renteresultaat	€ 733
*deze systematiek wordt niet door Waardlanden toegepast.	

Doorbelaste rente	
Voertuigen	€ 64.501
Containers	€ 225.810
Huisvesting	€ 188.372
Automatisering	€ 31.496
	€ 510.179

Taakveld 7.3 Afval

Alle bedragen zijn in € 1.000

	Realisatie 2022	Primaire begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil
Lonen en salarissen	6434	7133	8214	7905	309
Inhuur derden	799	752	841	1621	-780
Overige personeelslasten	375	291	472	485	-14
Afschrijvingen	1629	2756	1880	2220	-341
Huisvestingskosten	945	916	1124	984	140
Kantoorkosten	450	685	764	572	192
Voertuigkosten	2131	1774	2532	2401	131
Materieel	448	766	575	608	-32
Bankkosten	2	2	15	4	11
Rente	335	349	549	510	39
Overige kosten	1950	1411	3437	2841	596
Verwerkingskosten	5865	6133	6574	6929	-355
Vennootschapsbelasting	1				
Telling lasten	**21364**	**22966**	**26978**	**27080**	**-102**
Algemene baten	14726	15440	17622	18005	-383
Doorbelastingen	51	50	56	56	
Overige baten	488	585	785	896	-111
Nedvang	403	650	492	923	-431
Verwerkingsopbrengsten	4874	4816	5430	5345	85
KWD opbrengsten	1469	1426	1449	1574	-124
Vennootschapsbelasting				15	-15
Telling baten	**22011**	**22966**	**25835**	**26815**	**-980**
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	647		-1143	-265	-877
Werkelijke toevoegingen (-) en onttrekkingen aan de reserves					
Algemene reserve storting gemeenten				-367	367
Bestemmingsreserve Diftar			1143	782	361
Gerealiseerd resultaat	**647**			**149**	**-149**

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

5 Ontwerpbesluit vaststellen programmarekening 2023

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording wordt de jaarrekening vastgesteld op basis van een programmarekening.

Het Bestuur van de 'Gemeenschappelijke Regeling Reinigingsdienst Waardlanden'

b e s l u i t:

de jaarrekening 2023 vast te stellen;

het gerealiseerd resultaat 2023 Waardlanden als volgt te verrekenen/bestemmen:

Gerealiseerd resultaat 2023	€ 149.485
Voorgestelde onttrekking bestemmingsreserve diftar	€ 60.846
Te verdelen via resultaatbestemming	€ 210.331
Voorgestelde resultaatbestemming:	
Toevoeging aan de algemene reserve	€ 70.189
Reserve grondwaardering	€ 140.142
Verdeeld	€ 210.331

Aldus besloten in de bestuursvergadering,

gehouden op 17 april 2024

de secretaris

J.A.P. Rau

de voorzitter

A.C. Bikker

Bijlagen

a. Staat van materiële vaste activa

	Boekwaarde per 01-01-2023	Investeringen in 2023	Des- investeringen in 2023	Afwaarderingen 2023	Subtotaal	Afschrijving in 2023	Boekwaarde per 31-12-2023
Gebouwen	**9.842.904**	**526.595**	**419.670**	**0**	**9.949.828**	**351.914**	**9.597.914**
Gorinchem (incl. grond)	6.204.389	437.332			6.641.722	215.413	6.426.309
Hardinxveld-Giessendam	46.863	0			46.863	4.763	42.101
Leerdam	0	0			0	0	0
Groot-Ammers (incl. grond)	3.558.192	89.262	419670		3.227.784	128.055	3.099.728
Nieuw-Lekkerland	33.459	0			33.459	3.684	29.776
Vervoermiddelen	**3.370.344**	**1.276.021**	**15.312**	**0**	**4.631.052**	**729.127**	**3.901.925**
Inzamelauto's achterladers	448.176	398.205			846.381	113.829	732.552
Inzamelauto's zijlader	991.870	0			991.870	195.688	796.181
Transportauto's	1.132.863	0			1.132.863	196.902	935.961
Handveegauto's en veegmachines	330.348	246.179	15.312		561.215	90.427	470.787
Strooimachines	41.185	0			41.185	4.591	36.594
Onkruidmachines	112.313	0			112.313	24.736	87.576
Dienstauto's en overige voertuigen	313.591	631.636			945.227	102.954	842.273
Machines, apparaten en installaties	**13.239.712**	**1.864.947**	**0**	**0**	**15.104.659**	**1.079.527**	**14.025.132**
Afzet- en wisselcontainers	458.523	66.652			525.175	82.255	442.920
Huishoudelijke containers	513.392	0			513.392	111.026	402.365
Wijkverzamelcontainers	6.352.575	463.146			6.815.721	525.796	6.289.925
Wijkverzamelcontainers - strategie nota	5.518.648	1.233.538			6.752.186	304.044	6.448.142
ABS	396.574	101.610			498.184	56.405	441.779
Overige materiële vaste activa	**205.130**	**103.485**	**0**	**0**	**308.615**	**59.599**	**249.016**
Inventaris	174.040	56.566	0	0	230.606	56.872	173.734
Aanpassing zuilen - strategie nota	31.090	46.919			78.009	2.727	75.282
Totaal	**26.658.090**	**3.771.047**	**434.983**	**0**	**29.994.155**	**2.220.168**	**27.773.987**

Investeringsprogramma	Overloop per ultimo 2022	Begroting 2023	Extra krediet vanuit bestuur	Werkelijk 2023	Begrotings-ruimte 2023	Afgewikkeld in 2023	Overloop per ultimo 2023
Gebouwen	61.741	225.711		526.595	-239.143	0	-239.143
Vervoermiddelen	840.721	727.500		1.276.021	292.200	0	292.200
Machines / apparaten / installaties	384.596	405.000		631.408	158.188	0	158.188
Strategienota	943.862		496.155	1.280.457	159.560	0	159.560
Ov. Materiële vaste activa / inventaris	178.355	168.000		56.566	289.789	0	289.789
Totaal	**2.409.275**	**1.526.211**	**496.155**	**3.771.047**	**660.594**	**0**	**660.594**

b. Staat van geldleningen

Blad 1

Naam geldgever Datum besluit. Nr. Goedkeuring	Oorspronke-lijk bedrag	Jaar laatste aflossing	Rente percentage	Restant geldleningen begin 2023	Aflossing 2023	Restant geldleningen eind 2023	Rente geldleningen 2023
B.N.G. (*6)	€ 893.840	2033	3,260%	€ 491.612	€ 44.692	€ 446.920	€ 15.298,07
9 december 2013							
leningnr. 40.108642							
B.N.G. (*7)	€ 2.925.105	2053	3,850%	€ 2.266.956	€ 73.128	€ 2.193.829	€ 85.870,12
9 december 2013							
leningnr. 40.108640							
B.N.G. (*8)	€ 1.962.405	2043	3,610%	€ 1.373.684	€ 65.414	€ 1.308.270	€ 48.409,26
9 december 2013						€ 0	
leningnr. 40.108631							
B.N.G. (*9)	€ 1.000.000	2034	1,830%	€ 600.000	€ 50.000	€ 550.000	€ 10.817,33
27 oktober 2014							
leningnr. 40.109391							
B.N.G. (*10)	€ 1.000.000	2035	1,250%	€ 650.000	€ 50.000	€ 600.000	€ 7.576,39
12 februari 2015							
leningnr. 40.109641							
B.N.G. (*11)	€ 1.000.000	2035	1,400%	€ 650.000	€ 50.000	€ 600.000	€ 8.477,78
9 februari 2015							
leningnr. 40.109630							
B.N.G. (*12)	€ 1.000.000	2025	1,000%	€ 300.000	€ 100.000	€ 200.000	€ 2.647,22
21 augustus 2015							
leningnr. 40.110065							
B.N.G. (*13)	€ 1.000.000	2025	1,000%	€ 300.000	€ 100.000	€ 200.000	€ 2.997,22
29 december 2015							
leningnr. 40.110329							
B.N.G. (*14)	€ 1.000.000	2036	1,050%	€ 700.000	€ 50.000	€ 650.000	€ 7.164,79
14 juni 2016							
leningnr. 40.110554							
NWB Bank (*15)	€ 1.000.000	2024	0,177%	€ 250.000	€ 125.000	€ 125.000	€ 364,45
15 juli 2016							
leningnr. 1-29168							
B.N.G. (*16)	€ 1.000.000	2036	1,300%	€ 700.000	€ 50.000	€ 650.000	€ 8.870,69
12 december 2016						€ 0	
leningnr. 40.110907							
B.N.G. (*17)	€ 1.000.000	2026	0,600%	€ 400.000	€ 100.000	€ 300.000	€ 2.400,00
29 december 2016							
leningnr. 40.110994							
NWB Bank (*18)	€ 1.000.000	2025	0,500%	€ 375.000	€ 125.000	€ 250.000	€ 1.383,68
19 mei 2017							
leninggnr. 1-29446							
B.N.G (*19)	€ 1.400.000	2059	1,700%	€ 1.295.000	€ 35.000	€ 1.260.000	€ 21.441,49
15 januari 2019							
leninggnr. 40.112.486							
B.N.G (*20)	€ 700.000	2039	1,350%	€ 595.000	€ 35.000	€ 560.000	€ 7.577,06
15 januari 2019							
leninggnr. 40.112.487							

Blad 2

Naam geldgever Datum besluit. Nr. Goedkeuring	Oorspronkelijk bedrag	Jaar laatste aflossing	Rente percentage	Restant geldleningen begin 2023	Aflossing 2023	Restant geldleningen eind 2023	Rente geldleningen 2023
B.N.G (*21) 23 december 2019 leninggnr. 40.113.412	€ 2.000.000	2027	0,160%	€ 1.250.000	€ 250.000	€ 1.000.000	€ 1.992,22
B.N.G (*22) 6 mei 2020 leninggnr. 40.113.888	€ 1.000.000	2030	0,350%	€ 800.000	€ 100.000	€ 700.000	€ 2.572,50
B.N.G (*23) 8 mei 2020 leninggnr. 40.113.889	€ 2.000.000	2040	0,600%	€ 1.800.000	€ 100.000	€ 1.700.000	€ 10.413,33
B.N.G (*24) 25 maart 2022 leninggnr. 40.115.547	€ 6.000.000	2037	1,550%	€ 6.000.000	€ 400.000	€ 5.600.000	€ 88.263,89
B.N.G (*25) 30 januari 2023 leninggnr. 40.116.231	€ 2.500.000	2043	3,265%		€ 0	€ 2.500.000	€ 74.822,92
B.N.G (*26) 22 februari 2023 leninggnr. 40.116.281	€ 1.300.000	2053	3,410%		€ 0	€ 1.300.000	€ 37.926,78
B.N.G (*27) 22 februari 2023 leninggnr. 40.116.282	€ 1.400.000	2031	3,390%		€ 0	€ 1.400.000	€ 40.604,67
B.N.G (*28) 26 mei 2023 leninggnr. 40.116.440	€ 1.000.000	2031	3,350%		€ 0	€ 1.000.000	€ 19.913,89
B.N.G (*29) 26 mei 2023 leninggnr. 40.116.441	€ 1.000.000	2038	3,460%		€ 0	€ 1.000.000	€ 20.567,78
B.N.G (*30) 11 augustus 2023 leninggnr. 40.116.609	€ 1.000.000	2031	3,560%		€ 0	€ 1.000.000	€ 13.745,56
B.N.G (*31) 16 oktober 2023 leninggnr. 40.116.726	€ 900.000	2038	4,100%		€ 0	€ 900.000	€ 7.585,00
B.N.G (*32) 16 oktober 2023 leninggnr. 40.116.725	€ 500.000	2031	3,950%		€ 0	€ 500.000	€ 4.059,72
				€ 20.797.252	**€ 1.903.233**	**€ 28.494.019**	**€ 553.764**

c. Staat van personele sterkte en loonkosten

Bedrijfsonderdeel	Omvang formatie	Loonkosten
Directie, control & Staf	2,8	589.000
Informatiemanagement	7,7	580.000
Planvorming	4,6	376.000
Planvorming B.V.	0,8	58.000
Publiekszaken	10,7	839.000
Uitvoering direct	74,3	4.945.000
Uitvoering indirect	5,8	518.000
Totaal	106,8	7.905.000

d. Reserves

Reserves	31-12-2022	Resultaat bestemming 2022	Na resultaat bestemming 01-01-2023	Dotaties 2023 en nog te bestemmen resultaat 2023	Onttrekkingen 2023	31-12-2023
Algemene reserve	243.707	-611.174	-367.467	367.467		0
Reserve grondwaardering	754.484	140.142	894.626			894.626
Bestemmingsreserve nieuw beleid	25.376	-25.376	0			0
Reserve verzekering eigen risico	250.000	0	250.000			250.000
Bestemmingsreserve diftar		1.143.000	1.143.000		782.154	360.846
Nog te bestemmen resultaat		-646.592		149.485		149.485
Totaal	**1.273.567**	**0**	**1.920.159**	**516.952**	**782.154**	**1.654.957**

e. Afvalstroomoverzicht 1 januari t/m 31 december 2023

Afvalstroom	Totaal 2023	Totaal 2022	Totaal 2021	Totaal 2020	Totaal 2019	Totaal 2018
Asbest	98	107	130	163	147	189
Banden	58	49	62	76	83	65
B-hout	6.042	5.984	6.784	6.779	5.767	5.737
C-hout	861	903	1.036	1.093	897	1.026
Composteerbaar tuinafval	3.182	3.225	3.882	4.638	3.181	3.443
Dakbedekking	156	184	178	204	148	149
Drukhouders	15	10	8	9	4	6
EPS	29	18	14	9	3	
Restafval	-	0	0		0	0
Frituurvet	27	19	21	19	16	12
Glas (vlak)	188	196	186	186	158	192
Gips	790	709	765	669	544	555
Grof vuil	4.046	4.056	4.569	4.487	3.710	3.810
Kadavers	-	0			0	0
KCA	236	211	201	216	180	181
Kunststof	518	502	492	487	431	448
Matrassen	173	170	197	171	153	139
Metaal	871	783	898	987	854	856
Papier	760	674	784	719	570	525
Puin	8.836	9.113	11.448	10.285	9.034	10.312
Tapijt	23	6	0	0	0	0
Textiel	515	0	0	0	68	0
AEEA (voorheen WEB) **	957	841	855	877	782	732
Totaal afvalbrengstation	**28.381**	**27.761**	**32.512**	**32.075**	**26.731**	**28.378**

*Totaal afvalbrengstation betreft ABS Gorinchem, ABS Hardinxveld-Giessendam, ABS Korenet en ABS Leerdam
**AEEA is Afgedankte Elektrische en Elektronische Apparatuur
*** CTA brengstation in 2017 aangepast. Dit was inclusief aanlevering Gemeente Leerdam
**** Vanaf 1 juni 2019 ABS Vianen erbij

Afvalstroom	Totaal 2023	Totaal 2022	Totaal 2021	Totaal 2020	Totaal 2019	Totaal 2018
Huishoudelijk restafval ***	30.301	32.843	34.835	34.484	29.960	26.168
Grof huishoudelijk afval	1.027	993	1.023	1.295	901	855
GFT	16.952	15.800	17.503	16.907	15.689	14.142
Composteerbaar tuinafval	11	29	15	31	30	32
PMD (goedgekeurd)	1.640	962	1.424	2.139	2.569	2.695
Kunststof					*1.104*	*1.213*
Drankenkartons					*159*	*167*
Restafval					*1.128*	*1.129*
Metaal					*177*	*186*
Nascheiding VSI	*2.231*	*893*	*1.242*	*863*	*395*	*242*
Kunststof		*771*	*1.051*	*714*	*309*	*227*
drankenkartons		*122*	*192*	*149*	*86*	*14*
Textiel						18
Totaal huishoudelijk	**52.163**	**51.520**	**56.043**	**55.718**	**49.543**	**43.910**
	1,2%	-8,1%	0,6%			
Glas	2.801	2.679	3.008	3.174	2.679	2.412
Papier	1.023	925	877	920	847	722
Textiel	515	372	344	561	582	399
Totaal milieuparken	**4.339**	**3.975**	**4.229**	**4.655**	**4.109**	**3.533**

Afvalstroom	Totaal 2023	Totaal 2022	Totaal 2021	Totaal 2020	Totaal 2019	Totaal 2018
Totaal ABS, HaH en MP	**84.882**	**83.256**	**92.784**	**92.448**	**80.383**	**75.820**
	2,0%	-10,3%	0,4%			
Papier verenigingen Gorinchem	927	909	1.013	1.031	1.028	1.091
Papier verenigingen Hardinxveld-Giessendam	686	680	770	800	835	855
Papier verenigingen Molenlanden	2.175	2.235	2.404	2.426	2.535	2.652
Papier verenigingen Vijfheerenlanden*	2.120	2.203	2.403	1.983	1.537	1.642
Totaal verenigingen	**5.908**	**6.027**	**6.591**	**6.240**	**5.934**	**6.241**
Veegvuil Gorinchem	789	552	438	442	428	368
Veegvuil Hardinxveld-Giessendam	55	44	59	69	57	50
Veegvuil Vijfheerenlanden	83	67				
Veegvuil Vijfheerenlanden	10	520				
Veegslib Gorinchem	642	0	653	667	580	498
Veegslib Giessenlanden	0	91			43	49
Veegslib Hardinxveld-Giessendam	105	16	62	90	82	90
Veegslib Molenlanden	0	0	85	127	93	112
Veegslib Vijfheerenlanden	334	333	343	127	11	57
Totaal vegen	**2.018**	**1.623**	**1.640**	**1.521**	**1.294**	**1.224**
	24,3%	-1,0%	7,8%			
KWD restafval	5.600	5.350	5.332	5.342	5.719	5.568
Totaal KWD	**5.600**	**5.350**	**5.332**	**5.342**	**5.719**	**5.568**
CTA Molenlanden	280	221	350	323	251	185
CTA Hardinxveld-Giessendam	389	365	466	333	454	430
CTA Vijfheerenlanden	98	118	48	60	96	
CTA ABS Leerdam	566	594	595	736	1.282	1.109
CTA ABS Vianen	258	257	306	746	569	
Totaal CTA	**1.591**	**1.556**	**1.765**	**2.197**	**2.652**	**1.724**
Puin Molenlanden	58	54	74	141	88	90
Puin Vijfheerenlanden	33	36	18	81	33	44
Puin Gorinchem	43	151	172	181	201	171
Puin Hardinxveld-Giessendam	121	80	46	69	76	98
Totaal puin	**254**	**322**	**310**	**472**	**399**	**404**
LAP 2-Norm	**65,2%**	62,0%	63,5%	63,6%	64,0%	64,0%